

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—No. 678.

CHICAGO, ILL., dne 9. septembra (September 9th), 1920

LETO—VOL. XV.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

PODONAVSKA FEDERACIJA.

Pariška diplomacija je že dalj časa na delu za ustanovitev podonavske federacije. V začetku je bil njen namen, da se s sedanjo nemško Avstrijo združijo Čeho-Slovakija, Jugoslavija, Ogrska in Rumunija. Pariz deluje tudi za odcepitev Bavarske od Nemčije ki naj bi se združila z avstrijsko republiko. Ti načrti se stari pariški diplomaciji dosedaj še niso posrečili, zato se je obrnila v Budapešto, kjer upa biti uspešnejša.

S sedanjim ogrskim režimom je Francija sklenila trgovsko pogodbo, ki pa ni navadna trgovska pogodba, ampak ima za cilj stvaritev ene federativne države, ki bi imela sedež v Budimpešti. S to pogodbo je ogrska avtokratična vlada, in avtokratična in reakcionarna je skoz in skoz, razveljavila prejšnjo tajno pogodbo z Nemčijo in se popolnoma udinjala francoski imperialistični politiki. Francija je dobila kontrolo nad ogrskimi železnicami in skoro nad vso važnejšo industrijo, med njimi Rabovo munijsko industrijo. Ogrska da svojo armado na razpolago za slučaj, da bo potrebno protektirati podonavski promet. Francija je dobila delno kontrolo nad največjo ogrsko banko in popolno kontrolo nad pristaniščem v Budimpešti.

Francoski diplomatični aparat deluje na to, da se postavi na krmilo nemške Avstrije krščanske socialce, ki so po mišljenju sorodni svojim "krščanskim" bratom na Ogrskem. Sedanja vlada ne igrati vloge, kakršno predpisuje Pariz, zato slednji želi, da pride na krmilo reakcionarna in monarhistična krščansko socialna stranka, ki bo izpolnjevala želje francoskih bankirjev in njihove diplomacije. Ena teh želj je stvaritev podonavske federacije, v kateri naj bi bile v začetku Ogrska, nemška Avstrija in Rumunija. V dosego tega namena bo Francija skušala pridobiti Ogrski sledeče koncesije: Povrnitev del Banata, ki je sedaj v posesti Rumunije. Regulacija mej med Čeho-Slovakijo in Ogrsko. Ogrski se dovoli stalna armada 140 tisoč mož, ki jih bo oborožila Francija. Za slučaj boljševiške revolucije v nemški Avstriji bo Francija stala na strani Ogrske in ogrske čete bodo dobile nalog zasesti Dunaj. Poleg teh koncesij so še mnoge druge, nič manj važne. Kar se tiče regulacije mej med Ogrsko in Slovakijo, je dvomljivo, da se bo mogla stvar izvršiti mirnim potom, kajti v Pragi ne mislijo na odstop nobenega kosa zemlje v prid Ogrski.

Oboroževanje na Ogrskem razburja posebno češke kroge, pa tudi v Belgradu in v Bukareštu gledajo stvar nezaupljivo. Ogrskim trditvam, da se dežela pripravlja na obrambo proti boljševiški nevarnosti,

ali morda tudi za vojno proti Rusiji, ne verjamejo do pike. Ko ima Ogrska enkrat močno armado, jo lahko obrne tudi proti vsaki drugi omejni državi in v tem je nevarnost, ki se je v Pragi prav dobro zavedajo.

Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš je s svojim štabom na delu, da stvori zvezo narodov, ki meje na Ogrsko. Z Jugoslavijo je pogodba že sklenjena, in nekak sporazum je dosežen tudi z rumunsko vlado.

Italija pa stavlja od svoje strani zapreke proti delovanju francoske diplomacije za obnovitev Avstro-Ogrske v novi obliki po modelu, ki ga izdeluje Francija. Francija misli, da ji je Nemčija še vedno nevarna sila, pa hoče, da se ustanovi močna država v srednji Evropi, ki bi bila nekakšna protiutež Nemčiji. Medtem pa se Italija boji močne sile ob svoji meji in si želi za sosede male, prepirajoče državice.

Angleška diplomacija gleda vse te intrige nekaako nevtralnno, dasi ne želi uspeha francoskim načrtom.

V Budimpešti si hoče obdržati za vsako ceno moč sedanji režim, ki odprto deluje za povratak Habsburžanov na ogrski prestol. Vsaka obnovitev monarhije na Ogrskem ali v nemški Avstriji bi pomenila trajno nevarnost za sosedne države, ki so bile preje pod habsburškim žezlom. Toda vladajoči faktorji ogrskih sosedov so si tako različni, da je vsak resen sporazum med njimi takorekoč nemogoč. Rumunska vlada ni nič manj reakcionarna, kakor ona v Budimpešti. V Avstriji upajo dobiti vladu v roke krščanski socialisti, ki bi prelomili vsak sporazum za obrambo proti ogrski reakciji, ki bi ga sedanja vlada nemške Avstrije sklenila s Čeho-Slovakijo. Z vlado v Belgradu pa se tudi igrajo zavezniški diplomatje in Francija si je menda tudi v Jugoslaviji pridobila že odločujoč vpliv. Kakor poroča pariški "Le Matin", je francoska vlada izjavila, da ni francoska politika na Ogrskem niti najmanj naperjena proti zvezi med Čeho-Slovakijo in Jugoslavijo, pač pa je pripravljena storiti vse, da se pridruži tudi te dve države ekonomskemu sporazumu z Ogrsko pod francoskim protektoratom.

Sicer pa ni namen Francije povzročiti vojno med Ogrsko in njenimi sosedi. Proti Rusiji Ogrsi lahko gredo v boj. To jim bo v Parizu dovoljeno. Kar se tiče drugih sosednjih držav, jih pa hoče Francija zblížati diplomatičnim potom za sporazum.

Ogrska reakcija je skoro popolnoma udušila socialistično gibanje v svoji deželi. Z umetno propagando pa deluje za vojno razpoloženje, da dobi oro-

pana Ogrska nazaj ugrabljene teritorije. "Madžarska se probuja", pravijo ogrski šovinistični listi. Patrijotična mladina demonstrira po ulicah, poje bojne pesmi in poziva vlado, naj gre v boj za rešitev madžarske domovine. Odgovorni krogi pojasnjujejo, da ljudstvo zahteva vojno proti Rusiji, ki je danes največja nevarnost ogrski državi. S tem seveda mislijo sedanjemu režimu. Ampak od Rusije ne preti Madžarom nobena nevarnost. V nevarnosti je le beli teror na Ogrskem, ki tira v svoji blazni hysteriji Ogrsko v propad in ustvarja pogoje za nove vojne.

Bojkot, ki ga je proglasila "Mednarodna zveza strokovnih organizacij" proti Madžarski, je preklican. Delavstvo še ni dovolj organizirano v mednarodnem smislu, da bi moglo s takimi sredstvi doseči uspehe, kakoršne so nameravali proti madžarskim belim teroristom. Vlada v Budapešti je sicer nekoliko omilila brutalno postopanje proti socialistom in komunistom, ampak glavno je vendar to, da je ta vlada ostala na krmilu neomajana.

Da se povrnemo k podonavski federaciji: Taka federacija je potrebna za narode, ki tvorijo sedanje države v centralni Evropi, in sicer je potrebna v interesu teh narodov, ne pa kakor mislijo v Parizu, da je potrebna za varovanje interesov francoskih kapitalistov. Do te federacije pride, kadar bodo ljudstva teh narodov sama vzela vajeti vlad v svoje roke. Vse take federacije, kakršne ustvarja tajna diplomacija v Parizu, so pa le nevarnost za nove vojne zapletljaje. Stara diplomacija sploh ne zna delati drugače, kakor ustvarjati vojne nevarnosti.

Za socializem je potrebno, da se zblížujejo sosedni narodi, ker jih v tako zblíževanje silijo ekonomski interesi. Z malega raste veliko. Z malih združenih skupin bo nastala svetovna zveza narodov, zgrajena na socialističnem temelju. To je naša liga narodov. Vse druge lige, ki jih kuje današnja diplomacija, so le lige vlad, ki jih krmarijo predstavniki starega reda.

Druga stran amerikanizma.

Dovolite mi, da obrnem amerikanizem, ki kaže vse lepote in dobrote kapitalizma v živih barvah in fantastičnih potezah, in vam pokažem drugo stran.

Amerika je najbogatejša dežela na svetu. Leta 1918 so skupni dohodki znašali približno triinšedeset milijard dolarjev. Bodimo ponosni!

Narodno bogastvo Združenih držav se ceni na dvesto milijard dolarjev ali dvestotisoč milijonov dolarjev. Miljarda je tisoč milijonov.

Osemtrideset odstotkov vsega ljudstva v Ameriki producira vse bogastvo, ki se spreminja v dolarje. Šestintrideset odstotkov prebivalstva so otroci, starei, bolniki in pohabljeni, ki niso zmožni za nobeno delo. Ostane še šestindvajset odstotkov ljudi, ki ne izvršujejo absolutno nobenega produktivnega dela.

Osemtrideset odstotkov ljudi, ki opravljajo vse delo, podpira otroke, staree, bolnike in pohabljenice in vrhutega še 26 odstotkov neproducentov.

Te ogromno breme leži na ramah produktivnih delavcev, ki delajo z roko in možgani, leto za letom, ne da bi se zmanjšalo, pač pa še narašča.

Produktivni delavci — nihče drugi ne proizvajajo bogastva — so bili v fiskalnem letu 1918—1919 tako pridni, da so neproduktivni lastniki naravnih zakladov izvezili na tuje izdelanega in pridelanega blaga za trinajst milijard dolarjev. V tem blagu so zapadene razne življenske potrebščine.

Zakaj se je izvozilo iz Amerike toliko življenskih potrebščin? Ali so produktivni delavci, otroci, starei, bolniki in pohabljeni imeli vsega dovolj, da je preostanek šel lahko na tuje? Kajpak! Tisočerm in tisočerm je manjkalo potrebščin, a kljub temu so jih eksportirali.

Čevlji so danes zelo dragi. Vladni departmen za delo je nedavno poročal, da izdelanje para navadnih čevljev stane tovarnarja samo 36 centov. V tem znesku so vštete plače superintendenta, knjigovodje, kurjača, tovarniškega čuvaja in delavca, ki naredi čevlje. Usnje in drugi material, ki ga porabi za čevlje, stane tovarnarja \$1.36 do \$2.60.

Čevlji v prodajalnici pa stanejo osem do dvaindvajset dolarjev par!

V Ameriki živi 67 oseb, ki imajo 289 milijonov dolarjev letnih dohodkov. Šest milijonov dobe za rent, 21 milijonov za obresti, 84 milijonov kot dobiček in 178 milijonov v obliki dividend.

V zameno za to ogromno bogastvo, ki ga prejema vsako leto, ne izvrše dotične osebe nobenega koristnega, produktivnega dela.

Tc pojasnjuje, zakaj plačujemo za par čevljev osem do dvaindvajset dolarjev.

Otroci očetov, ki prejema 450 dolarjev ali manj mezde na leto, umirajo v največjem številu; umre jih 170 na vsakih tisoč predno dosežejo tri leta starosti.

Otroci očetov, ki prejema 650 do 850 dolarjev letne plače, umirajo v razmerju sto na tisoč.

Otroci očetov, ki prejema 850 do tisoč dolarjev letne mezde, umirajo v razmerju 80 na tisoč.

Otroci očetov, ki prejema 1250 dolarjev na leto, umirajo v razmerju 60 na vsakih tisoč.

Poprčna plača produktivnega delavca v Ameriki znaša letno manj kot 1200 dolarjev.

To dokazuje, da je delavčeva mezda tisti faktor, ki odločuje o življenju in smrti delavskega naraščaja. Nizka plača pomeni, da je malo živil v hiši; malo živil pomeni, da so otroci lačni, podhranjeni in raditega hitro zapadejo boleznim in rani smrti.

Zdravstvena komisija v New Yorku je preiskala 171,691 šolskih otrok in rezultat preiskave je bil sledeči:

104,908 učencev je bilo na robu podhranjenosti; to se pravi, da stradali ravno niso, ampak siti niso bili. 31,718 učencev je bilo zelo podhranjenih in 5284 otrok je bilo izstradanih.

Newyorška industrijalna komisija, ki je preiskala glavne industrije v mestu New Yorku, v katerih so vposlene ženske, je našla sledeče mezdne razmere:

349 delavk prejema manj kot šest dolarjev tedenske plače; 2985 delavk prejema manj kot osem

dolarjev, 9744 delavk manj kot 10 dolarjev, 19,968 delavk manj kot 12 dolarjev in 26,987 delavk manj kot 14 dolarjev tedenske mezde.

To je tista cena, ki jo plačujejo delavke z njihovimi družinami vred zato, da ima sedeminšestdeset oseb 289 milijonov dolarjev letnih dohodkov!

To je druga stran amerikanizma.

Taktika angleškega proletarijata.

Tržaški list "Delo" priobčuje iz dunajske socialistične revije "Neue Erde" članek o taktiki angleškega delavstva, ki ga je spisal angleški sodrug Fred. S. Dent. K članku ima "Delo" sledeči komentar:

"O angleškem delavstvu je močno razširjeno naziranje, da je bolj konservativno, kakor socialistično. To napačno naziranje je nastalo pač vsled tega, ker polaga angleško delavstvo večjo važnost na močne strokovne organizacije kakor na politične. Toda s tem je doseglo, da predstavljajo njegove strokovne organizacije silo, ki je ni tako lahko izločiti iz gospodarskega življenja celokupnega naroda. Sedaj se je pojavilo med angleškim delavstvom novo stremljenje, ki gre v bistvu za istim ciljem kakor orjaški boj ruskega delavskega ljudstva. Pot se seveda močno razlikuje od poti ruskega proletarijata. Ta si je pridobil najprej politično moč in s trudom in požrtvovalnim delom gre sedaj za tem, da si pribori in utrdi gospodarsko moč. Angleški proletarijat gre ravno nasprotno pot: najprej hoče ustvariti gospodarski temelj za svojo politično moč v bodočnosti. Vedno jasnejše postaja proletarijatu vsega sveta, da mora izbirati za doseg enotnega cilja različna pota . . ."

Tako komentira taktike tržaško "Delo", glasilo Socialistične zveze za Julijsko Benečijo, o kateri se ne more reči, da je "social patriotska" organizacija.

Članek iz "Neue Erde" se glasi:

"Angleška cehovska zveza ("National Guilds League") je organizacija, ki ima namen uspostaviti družbo po načelih socializma. Njeni člani so socialisti vseh barv, od katerih pripadajo mnogi eni izmed socialističnih strank. Zveza sama pa je skupina propagande za razredni boj in njeno glavno delo gre za tem, da ojači strokovne organizacije v razrednem boju in da jih izgradi za orodje za diktaturo proletarijata, kadar bo ta potrebna. Kajti vsi njeni člani priznavajo, da bo diktatura najbrže potrebna in večina je mnenja, da bo potrebna direktna akcija ali pa celo cela vrsta direktnih akcij, da si osvoji delavstvo moč. Cehovski socialisti zatrjujejo, da bodo te akcije trajale le malo časa, ako bodo predpriprave temeljite. S svojim delom gre sedaj za tem, da si pribori v svoje roke vlado v občini.

Cehovski socializem temelji na neoporočenem naziranju, da ima vsak človek dvojno gospodarsko vlogo, namreč kot producent in kot konsument. Zato stremi po taki obliki socialistične družbe, v kateri bo obstojala dvojna, na tem dejstvu zgrajena demokracija in da bo država v svoji sedanjih obliki ali

sploh popolnoma izginila ali pa bo obstojala s popolnoma izpremenjeno funkcijo, namreč kot demokracija konsumentov. Kot važnejšo stran gospodarskega udejstvevanja vsakega človeka smatra cehovski socializem njegovo vlogo kot producent in na to polagamo največjo pažnjo. To delo olajšuje okolščina, da polaga Labour Party, pri kateri je cehovska zveza včlanjena, veliko važnost na občinske volitve in sicer zato, ker dajejo občine prvo priliko za "revolucionarno gimnastiko" in zato, ker je bistvena strategična točka za doseg in izvrševanje politične moči ta, da dobi delavstvo izkušnje in se vsposobi za upravo.

Cehovska zveza je našla pri izvrševanju svoje naloge — pripraviti demokracijo producentov v strokovnih organizacijah ono vezano moč, ki jo je treba spraviti sedaj le v tek, da dosežemo cilj. Zato deluje neutrudljivo za tem, da združi vse delavstvo, ročno in duševno v strokovnih organizacijah. Njen zadnji uspeh na tem polju je bil, da je ustanovila strokovno organizacijo visoko plačanih duševnih delavcev, ki so na vodilnih mestih. Mnogo napora porabimo v to, da obvarujemo strokovne organizacije pred stavkokazi. Tu smo dosegli že tako visoko stopnjo, da na stotine sporov ne dozori do stavke, ker bi pomenjala stavka h krati blokado podjetja od delavcev vseh strokovnih organizacij. Pred kratkim je bila stavka holandskih pristaniških delavcev in angleški delavci so pridržali vse holandske ladje v angleških lukah, ker se jih niti eden ni dotaknil z delom.

Kadar bo razredna enotnost — vsaj skoro do popolnosti — dosežena, tedaj pride naloga da pretvorimo delavce v industrijske zveze. To pomenja, da bodo združeni vsi mezdni delavci ene in iste industrije v eni obratni organizaciji (ene tovarne, ene trgovine, enega gledišča itd.) namesto, da se organizirajo po strokah in da bodo zvezane vse krajevne organizacije producentov ene in iste industrije potom centralne zveze. Za prehodno dobo bo seveda potrebno, da zveze po strokah, zlasti onih kategorij, katerim pripisuje javno mnenje višje eksistenčne pogoje, prenehajo. Treba jih je pripraviti do tega, da uvrste svoje člane v industrijske organizacije svojega obrata. To bo zlasti potrebno pri zdravnikih, ki delujejo kot tovarniški zdravniki, ali pri arhitektih, ki so zaposleni pri stavbnih tvrdkah.

Ena najobčutnejših slabosti delavskega razreda je njegovega sedanja nezmožnost, da bi pridržal svoje duševno višje stoječe člane. Ti postanejo zagovorniki kapitalizma, ko vedno napredujejo v zahvalo za izdajstvo nad svojim razredom. To bo treba izpremeniti. Delavce je treba najmanj pripraviti do tega, da odrečejo delo pod delovodji, ki so bili stavkokazi v kaki splošni stavki. Toda obstati pa morajo tudi na pravici, da zavrnejo nezmožnega predstojnika in stremiti za pravico, da izvolijo sami svojega delovodjo.

Manj težkoč je od konsumentske strani. (Če govorim o "producent" in "konsumentu" mislim vedno eno in isto osebo). Organizacije konsumentov naj bi bile zgrajene vedno po zemljepisni legi.

Vzrok za to je enostaven: skoro gotovo je, da se bo zlagala demokracija konsumentov v bodočnosti z današnjo občino. Pojavilo se je vprašanje, kakšna vloga bo prisojena v bodoči družbi državi. Cehovski socialisti soglašajo z drugimi (z anarhisti, sindikalisti itd.) v tem, da je današnja država organ kapitalizma. Od teh nas loči le naziranje, da mi ne verujemo na neobhodno potrebo, da uničimo državo z nasilnimi akcijami. Naš načrt gre za tem, da vzamemo državi mnogo njenih sedanjih funkcij, sedanjí državni stroj izgublja polagoma svojo moč in naravna posledica bo, da država polagoma sama izginé. Trenotno se poslužujemo lahko države za koristne namene s tem, da jo prisilimo, da zastopa interese konsumentov in da obravnava naravnost z delavci, organiziranimi v industriji. Hkrati morajo delavci prisiliti državo, da podružabi gotove industrije. Nasprotno pa zavračajo vsako intervencijo kapitalistične države pri sporih v privatni industriji.

Z izvedbo cehovskega socializma nam je dana možnost, da ustvarimo soliden, iz delavcev sestavljen ustroj, za nadaljevanje razrednega boja. Po zmagoslavno končanem razrednem boju imamo povsem pripravljen, ustroj za diktaturo, trajajočo 10-15 let. Njeno delo bo zelo olajšano, ker bodo v glavnem organizirane produkeijske stroke socialistične družbe že med bojem in bo mnogo že pripravljene za odpravo mezdne sistema."

Angleško delavstvo se torej v svojem boju ne drži gesla "vse ali pa nič," ampak veruje v evoliucijski razvoj. Boj je potreben tudi v tem smislu in še težak boj. V deželah, kjer je ta način bojne taktike mogoč, je najboljša pot v prehodu iz kapitalizma v socializem. Veseli nas, da prihaja delavstvo v raznih deželah polagoma do spoznanja, "da je potrebno izbirati za dosego enotnega cilja različna pota", da rabimo izraz tržaškega "Dela." Kadar to spoznanje popolnoma prodre med vrste proletarijata, bo tudi omogočen sporazum zavednemu delavstvu vseh dežel za delo v eni Internacionali.

Podrobno delo v delavskih organizacijah je za bodočo socialistično družbo važnejše, kakor propagandni letaki, ki samo pozivajo delavstvo, naj strmoglavi kapitalistično državo. Delavstvo se mora v prvi vrsti vsposobiti za upravo družbe, zato je njegova dolžnost, da dela v organizaciji, da si pridobiva izkušenj v upravljanju, pa če hočete, magari v občinah. -

Mi smo že mnogokrat pisali o taktiki angleškega delavstva, zato ni za nas gornji članek nikakršno iznenađenje. Priobčili smo ga, da vidijo čitatelji poročilo iz angleškega delavskega vira, kakih potov se poslužuje proletarijat v Angliji, da doseže socializem.

Zedinjene države so neodvisne. Ljudstvo pa je odvisno od tovarnarjev, rudniških, oljnih, mesarskih in drugih podobnih kraljev, ki ga odirajo v prid 20.000 ameriških milijonarjev. Neodvisnost ljudstva pride, kadar se pridruži socialističnemu delu in uvede socializem.

ZAKAJ JIH IMAMO?

Parabola iz angleščine.

Nekoč je bila vas v krasni dolini. Krog in krog so jo obdajale visoke gore, ki so sčitile vaščane pred viharji pozimi in pred vročino poleti.

Zemlja v dolini je bila rodovitna in rastla so vsakovrstna žita in sadež.

Prebivalci v dolini niso nikdar pogrešali vode, čeprav je bila skoraj vsako poletje huda suša v gorah. Z najvišje gore je namreč tekkel v kotlino potok v mogočnem vodopadu, ki se je penil in iskril v solčnih žarkih kakor raztopljeno steklo ter se vil po dolini kakor kača, v širokem prelazu, na drugem koncu je pa izginil v zunanji svet.

Potok je bil ponos vseh vaščanov. Čuvali so ga vsakega kaljenja, posadili krasne rože na obeh bregovih in zgradili mnoge mostove preko njega.

Vaščani so verjeli, da je potok darilo bogov; ohranila se je namreč med njimi po ustnem izročilu stara pravljica, kako so dobri bogovi obdarili ljudi v kotlini s potokom pod pogojem, da človeška noga ne sme stopiti na sveto goro, iz katere je voda izviral. In tega so se držali. Nikomur niso dovolili, da bi bil stopil na sveta tla.

Doljani so bili srečni in zadovoljni. Vsakdo je svobodno pil vodo iz kristalnočistega potoka in namakal svoja polja in sadovnjake. Kajti potok je bil skupna lastnina vseh in nihče ni imel pravice reči: "To je moja voda in ne tvoja!"

Vsak Doljan je posedoval svojo hišo, ne sosedovo, in zemlja v dolini je bila v enakih deležih razdeljena med vse. Ni bilo vaščana, ki ne bi bil izvršil dela, katero je odpadlo nanj, in zopet ni bilo prebivalca med njimi, ki bi se bil mogel pritožiti, da ima preveč dela.

Petje ptičev jih je zbudilo vsako jutro k delu, a zvečer so prepevali srečni možje in žene v velikem zboru in učili mladino plesati in igrati na piščalke in strune.

Tako so tekla leta.

Sčasom se je pa pojavil med Doljani duševno bolan človek, čigar ime je bilo Finančnik. Njegova slabost je bila, da je hotel dobiti žito in sadje brez dela. Da doseže svoj nesramni namen, je Finančnik splezal na sveto goro, poiskal razpoko, iz katere je izviral potok in s kamenjem, dračjem in mahom je zamašil izvir. Nato se je spustil v dolino in se pridružil prestrašenim vaščanom, ki so že opazili, da je potok prenehal teči.

Ker so imeli vero, da je potok dar bogov, so si mislili, da so morda na kak način razžalili bogove in da jih potolažijo, so hitro postavili oltar in začeli sežigati darila jeznim bogovom v čast. Toda voda ni hotela teči.

Prepevali so svete himne, deklamirali molitvice in se postili tri dni in tri noči, toda voda ni hotela teči.

Ko so že obupali, stopi med nje Finančnik in jim govori takole: "Ako mi date sto mernikov žita, bom

žrtvoval svoje življenje za vas. Splezal bom na sveto goro in se pogodil z bogovi, da zopet vrnejo vaš potok."

Doljani so vsi veseli sprejeli njegovo zahtevo. Prinesli so mu sto mernikov pšenice. Finančnik se je pa odstranil, splezal na goro, odmašil razpoko in voda je zopet tekla v dolino in napolnila prazno, vijugasto strugo.

Vaščani so čakali Finančnika v velikem špalirju, zadeli so ga na rame in ga nosili naokrog s klici: "Glejte, to je naš odrešenik, ki nas je rešil žeje, lakote in smrti!"

Tedaj je Finančnik spoznal, kako lahko je vleči ljudi za nos in rekel je sam pri sebi: "Vsa dolina bo odslej moj vrt in vsi prebivalci v dolini bodo moji sužnji."

To se je zgodilo. Finančnik je živel kot vladar in Doljani so mu dajali vsega, kar si je poželed. Ker je pa bil vedno bolj požrešen, je zamašil izvor potoka skoraj vsak teden, da je mogel držati ljudi v veri, da je on, edino on v zvezi z bogovi, ki kontrolirajo z njim vred potok. V kratkem času je Finančnik postal gospodar ne samo vsega žita in sadja, pač pa tudi vseh hiš, pohištva in celo piščalk in gosli.

In do konca, ko je vzel zadnjo hišo, so mu ljudje verjeli, nosili so ga na ramah in klicali: "Glejte, to je naš odrešenik, ki nas je rešil žeje, lakote in smrti!"

Vaški učitelj in duhovnik sta učila ljudi, da je Finančnik pravi rodoljub in velik dobrotnik, kajti vsakikrat, ko so mu Doljani izročili žito, je velikodušno dal eden mernik žita za reveže.

Finančnik je vedel, da ljudje veliko drže na besede učitelja in duhovnika in zato je njima dajal na skrivnem mnogo mernikov žita in sadja, da sta dobro govorila o njem.

Med Doljani je pa bilo nekaj bistrejših glav, ki so začele sumiti o božanstvu in poštenosti Finančnika, toda nihče se ni upal črhniti besedice. Bilo jih je premalo in Finančnik bi jih dal izgnati iz doline.

Vaščani so vedno bolj trpeli in nezadovoljnost je naraščala. Ljudje so začeli misliti na nekdanje zlate čase in izpraševali so se, zakaj je to zlo prišlo na nje in čemu morajo garati samo za enega človeka.

Tedaj so se oglasili najbistrejši: "Zakaj ne gremo sami na goro in pogledamo, kaj je vzrok, da se voda ustavi vsakih par dni?"

Strašne besede!... Ljudje so se zgrozili, kajti nikdar jim še ni prišlo na misel, da bi s svojimi ne vrednimi nogami onečastili sveto goro.

Duhoven je tako odgovoril, da te besede so bogokletstvo. Pozval je grešnike, da naj hitro molijo, da se ne zgodi še večja nesreča. Učitelj je pa dodal, da je to anarhizem in izdajstvo največje vrste.

Pri tem je ostalo. Ljudje so trpeli dalje in mnogo otrok je umrlo vsled pomanjkanja vode in hrane.

Ampak uporniki, ki so se osmelili izgovoriti bogokletne besede, niso mirovali. Nekega dne, ko je potok zopet usahnil, so skrivoma splezali na goro in našli izvor zamašen s kamenjem, dračjem, listjem in mahom. Odstranili so navlako in voda je potekla v veličastnem curku v dolino. Enega tovariša so pu-

stili za stražo pri izviri, a sami so se podali v dolino in povedali ljudem, kaj so našli in kako jih je Finančnik sleparil.

Doljani niso mogli dolgo časa verjeti, ali ko so videli, da voda le teče, so padli po tiranu.

"Zakaj si nas goljufal?"

"To je zakon kupčije. Imejte zaupanje v mene!"

Ljudje so pa odgovorili: "Kako naj zaupamo lažniku in sleparju? Nikdar več!"

Tedaj je prišel dan obračuna. Finančniku so vzeli vse žito in sadje, vse njive in vrtove, vse hiše, pohištvo, orodje in piščalke ter gosli in dali so vsakemu nazaj vse, kar je bilo njegovega.

Doljani so bili zopet srečni. Finančniku so pa dali kočo ob prelazu in ga postavili za pastirja svinj, kajti za drugo koristno delo ni bil sposoben.

Finančnik je spočetka silno ugovarjal "veliki krivici", ki se mu je zgodila, ali naposled je bil vesel in hvaležen Doljanom, da so mu pustili življenje.

Morala nove družbe.

V teku dolgega zgodovinskega razvoja so nastale vse uredbe v človeški družbi; ena uredba se je vrstila za drugo. Poedinec niso stvorili raznih uredb. Poedinec je bil slab in brez moči nasproti slepemu besu prirodnih sil in divjih zveri; zato so ljudje stvarjali uredbe za medsebojno vzajemno pomoč, obrambo itd. Poedinec sploh ne more obstajati in se razvijati, ako ne živi v zajednici z ljudmi in ni v tesnem stiku z družbo. Tako tudi človeški jezik, govor ni nič drugega kakor sredstvo prometa in družabnega sporazumevanja. Tudi človeški govor, ki je sestajal iz nekoliko sirovih živalskih glasov pračloveka, se je do dandanes razvijal in se še dalje razvija; jezik divjakov v Avstraliji šteje še danes komaj kakih dve, tri sto besedi, dočim jeziki kulturnih narodov štejejo kakih 30 do 50 tisoč besedi.

Ravno tako je tudi morala proizvod družabne kulture; v družabnih nagonih in nagnjenjih človekovih korenin ni njegova morala. Pod moralo razumevamo vse obzire, ki jih mora imeti človek napram sočloveku in napram skupnosti. Delavski filozof Dietzgen pravi: "Poedini človek je nepopoln in omejen. Za svoje izpolnjevanje potrebuje družbo, on mora živeti in pustiti tudi drugemu živeti. Obzire, ki izhajajo iz teh vzajemnih potreb, imenujemo z eno besedo moralo."

Morala je v najtesnejši zvezi z vladajočim načinom proizvodnje in z načinom zamene proizvodov. Tako je n. pr. v fevdalni dobi, za časa gospodovanja plemstva, ko je bil dolžan, da tlačani in sluzi plemiču, najkrepstnejši kmet, ki je bil vdan, podložen ali kakor so takrat govorili — veren. Ali kakor hitro je fevdalizem padel in je kapitalizem strl stare oblike podrejenosti in vpeljal novo podrejenost, je prenehala vloga vdanosti in vernosti. Kapitalistična morala je na prvem mestu predpisala spoštovanje privatne lastnine: "Ne do-

tikaj se tujega!" Poštenje bi moralo biti torej temelj buržvazne morale. No, v kolikor je bila morala izraz vladajočih gospodarskega stanja, bila je to zmirom morala vladajočega razreda, morala izkoriščevalcev je stala vedno v najostrejšem nasprotju z moralo izkoriščanih. Rekli smo že: grofi, baroni in drugi so smatrali za krepostne one kmete, ki so pokorno in verno tlačani; no, kadar so se začeli dvigati kmečki upori (punti), pa so kmetje smatrali za najkrepostnejše one ljudi, ki so bili najbolj nepokorni in so vladajoči gospodi zadajali najhujše udarce. — A kako stoji z moralo buržvaznega, kapitalističnega razreda? Današnji izkoriščevalci imajo pred očmi samo en cilj: iztiskavanje profita in nakopičenje bogastva. In po tem cilju streme in drve z grozničavo brezobzirstvo, prav malo se meneč za to, da izkoriščani, da delavci stavlajo na kocko svoje zdravje in svoje življenje, ne meneč se za to, da izkoriščani životarjijo slabše od tovrne živine! Vsekakor, izkoriščevalno bužvazno je moralen oni delavec, ki mirno in pokorno prenaša neznosni pritisk in nečloveško odiranje.

Jasno in samoposebi umljivo je, da mora razredno-zavedni delavec prezirati moralo, ki temelji na pokorščini in trpljenju. Kot neobhodna posledica privatno-kapitalističnega gospodarstva so padla na delavski razred gotovo vsa bremena družabnega življenja. Ali ta bremena niso večna. Za tlačane je bilo vedno krepostno ono, kar se je moglo kot ostro orožje uporabljati v boju proti tlačiteljem. Z bojem se je moral upreti delavski razred, ker je zanj nastalo vprašanje: biti ali ne biti, propasti v brezdnu bede ali pa se razvijati napram kulturi. Tako je nastala nova morala, ki ji je cilj in ideal: odprava privatnega lastništva in modernega suženjstva in z njima zvezane potlačeniosti in trpljenja.

Ali delavci ne tekajo za starimi in novimi moralnimi filozofi, ki zamišljajo razne moralne predpise. Delavci teže za tem, da pred vsem popravijo odnose, da dosežejo boljše življenske pogoje, ki edino omogočujejo višjo stopnjo npravnosti, boljše običaje in moralne nazore. — Kreposti in čednosti se ne morejo razvijati, dokler gonita beda in obup moške v pijančevanje, a ženske v prostitucijo in dokler pomanjkanje in glad tirata v tatvino in druge zločine. Vrline se ne morejo razvijati v mizernih stanovanjih, kjer žive moški in ženske, staro in mlado, bolno in zdravo, nametano drugo na drugem, kakor ribe v sodu; vrline se ne morejo razvijati pri otroku, ki ga fabrika odtrga od šole in življenja — pri otroku, ki mu je ulica oče in mati, ker oba njegova roditelja tlačanita v tvornici, v kapitalističnem jarmu.

Razredno zavedno delavstvo je osvoboditelj, ki mu je pripadla zgodovinska naloga, da svetu da najboljšo moralo; to nalogo bo delavstvo izpopolnilo s svojo strokovno, odnosno industrijalno in politično organizacijo. Delavec se mora boriti proti silam, ki izvirajo iz današnje družbe, on se mora boriti proti podaljšanju delovnega časa, proti znižanju mezde, proti brezpravnosti v javnem življenju, proti bremenom, ki mu jih nalagajo kot konsu-

mentu s podraževanjem življenskih potrebščin ali z zvišanjem carin in indirektnih davkov. Z eno besedo: Delavec se mora bojevati na gospodarskem in političnem polju. A v svojem boju proti bremenom in okovom, proti izkoriščevalcem in tlačiteljem, za boljše življenje in večje pravice, delavci dosežejo in so dosegli uspehe edino z združenimi močmi, združujoči se v organizacijah. Vsled svoje organizacije je postajal delavski razred vedno večja sila; da so danes delavci brez organizacije, nihče ne bi niti čul, niti se menil za njihov glas. Organizacija zmanjšuje nemoč poedinca, jači duha skupnosti, budi v delavcih zavest, da spoznavajo, da so najvažnejši faktor v družbi, organizacija ustvarja iz njih misleče, ponosne in hrabre ljudi.

Šele, ko so delavci pričeli zbirati svoje sile v organizacijah, so pričeli tudi soodločati o svoji usodi, so si izvojevati ugled, pravice in boljše življenje. No, organizacija pa ne more obstojati in uspešno razvijati svoje delovanje, ako se sleherni poedinec zavestno ne podreja volji celote. Najlepši znak proletarske borbne morale so tedaj: solidarnost (vzajemnost), podrejevanje lastne volje splošnim interesom, prostovoljna disciplina in zavest o razrednih interesih.

Proletarska morala je postala deloma že javna družabna morala. Zmirom je manj ljudi, ki se postavljajo v obrambo kapitalističnega izkoriščanja. V naše bojne vrste prihajajo najboljši ljudje iz buržvaznih vrst. In delavec, ki noče stopiti v naše bojne vrste, ali hot škoduje delavskemu boju s štrajkolomstvom ali na kak drug način, doprinaša ne samo dokaz, da nima časti in sramu, nego tudi, da se je razprl s človeško družbo; takega izdajalca delavci s pravico ne ljubijo, ampak ga opravičeno prezirajo.

Kakor je gori omenjeno, se bore delavci za novi, veliki družabni ideal. Njihove bojne vrline so vrline, ki temelje na razrednih interesih. S svojo borbo nočejo delavci vsiliti nikake nadoblasti, nasprotno, oni hočejo, da odpravijo sploh vsakršno prevlast človeka nad človekom, razreda nad razredom, naroda nad narodom. S svojo borbo hočejo uničiti tisočletno vojno človeka proti človeku, ljudi proti ljudem, hočejo ustvariti vzajemnost, bratstvo, ravnopravnost celega človeškega rodu. Zategadelj je proletarska bojna morala najvzvišenejša morala.

Delavski razred mora biti osvobojen potom delavskega razreda samega.

Družba mora biti preurejena potom delavskega razreda.

Delavski razred mora biti vposlen potom delavskega razreda.

Produkti dela morajo spadati delavskemu razredu.

Vojne se morajo končati — potom delavskega razreda.

Delavski razred mora biti Alpha in Omega v vseh družabnih vprašanjih.

Kdor se zna plaziti, pride večasi dalje kakor človek z moško hojo.

Ameriška socialistična stranka obsoja poljske socialiste.

Eksekutiva socialistične stranke, ki je zborovala pred kratkem v Pittsburghu, Pa., je obsodila apel poljskih socialistov v domovini, ki so ga poslali preko Poljske Socialistične Alliance v Ameriki socialistični stranki za moralno podporo proti ruski sovjetski vladi. V svojem odgovoru pravi Ameriška socialistična stranka poljski socialistični Allianci, posredovalki med poljsko socialistično stranko v domovini in ameriško socialistično stranko, da je držanje poljskih socialistov v domovini direktno izdajsko, in da je apel, ki so ga upravnili na Alliance poljskih socialistov v Ameriki, nesramna predrznost.

Odgovor, ki ga je poslala eksekutiva ameriške socialistične stranke Allianci poljskih socialistov v Ameriki, se glasi:

“Narodna eksekutiva socialistične stranke je prejela apel poljske socialistične stranke, naslovljen na socialistične in delavske organizacije vsega sveta. Da ustrežemo vaši želji, smo motrili ta apel z vso pozornostjo.

Iz apela so nam razvidna sledeča dejstva, ki jih konstatira socialistična stranka Poljske:

1. Da je bila Poljska v prvih mesecih svoje neodvisnosti v rokah delavcev in kmetov.

2. Ta vlada je bila pozneje strmoglavljena po reakciji.

3. Da je bila socialistična stranka za mir in proti vojni.

4. Da je poljska vlada začetkom leta 1920. začela pošiljati sovjetski vladi note, ki jim je sledila ofenziva proti Kijevu.

5. Da je poljska socialistična stranka nasprotovala “agresivni vojni”, in da ni bila nikdar v dvomu, “o pravici Ukrajine do samoodločevanja”, — toda vi ste bili proti umešavanju drugih dežel v poljske zadeve.

6. Vi smatrate, da ste storili svojo dolžnost.

7. Miru — pravite — niste mogli izposlovati od vašega vladajočega razreda.

8. Rusija, — pravite — “je dominirana po imperialističnih ambicijah in njene armade so pod poveljništvom, ki izhajajo iz nekdanje carske armade.” “Ruski voditelji da so pozabili na pravice do neodvisnosti drugih ljudstev.”

9. Poljsko delavstvo, pravite, je prijelo za svoje orožje proti Rusiji, da ohrani neodvisnost svoje dežele.

10. Vi apelirate na delavce vseh dežel, naj podpirajo socialistično stranko na Poljskem, in na ta način sedanjo poljsko vlado.

Motreči ta apel socialistične stranke, ne moremo razumevati, zakaj naj bi socialistična stranka Poljske podpirala tisto reakcionarno vlado, ki jih je vrgla iz krmila, v imenu poljskega patriotizma. Kar sledi v tem apelu le potrjujejo, da je poljska socialistična stranka pozabila na svoje cilje, to je, da dobi ponovno v roke svoje izgubljene pozicije, namesto,

da pomaga klerikalnim junkerjem in kapitalistični klikli, ki vlada Varšavo.

To dejstvo zadostuje, da se obsodi poljsko socialistično stranko kot šovinistično orodje reakcionarjev, ki je stem pozabila na ves socializem, ki ga je kedaj zastopala.

Na podlagi tega apela, je bilo držanje poljske socialistične stranke napram Ukrajini sramotno. Vi ste nasprotovali “agresivni vojni” proti Ukrajini. Ali naj to pomeni aktivni protest proti ofenzivi, ki je bila naperjena proti Kijevu? Odobravanje tega od strani vašega Pilsudskega, daje odgovor na to. Nekaj imperialističnih privržencev poljskega gospodstva je bilo za to, da se napade Ukrajina. Ko so se prizadevali, da to grabeštvo pojasnijo, so prišli seveda v zadrego. Vzlic temu apelira poljska socialistična stranka na proletarijat zapadne Evrope in Ameriko za podporo tej reakcionarni varšavski vladi:

Poljska socialistična stranka dodaja izdajstvu socializma povrh še potvaro zgodovine. Ona izjavlja, da nastopa v Pilsudskovi vojni proti Rusiji, ker želi poljsko neodvisnost. Toda poljski imperialisti so zahtevali na mirovni konferenci v Versaillesu, naj dobi Poljska rusko mejo izza leta 1772.

Dejstvo je, da bi ta meja vključila obsežne kraje z veliko množino ljudi, ki niso poljske narodnosti. Celo imperialisti iz zavezniških držav, ki žele, da ostane Poljska orodje zapadnega imperializma in mejnik med Rusijo in Nemčijo, niso mogli dovoliti meje izza l. 1772.

Ker niso mogli poljski imperialisti dobiti svojih zahtev od njihovih lastnih zagovornikov in zavezniških vlad v Versaillesu, so napadli Rusijo na svojo pest in zajeli njeno ozemlje skoraj do 200 milj globoko. Ta napad je bil očitno nesramen poizkus, da ugrabijo nepoljsko ozemlje in podjarmijo ljudstva pod gospodstvo varšavskih reakcionarjev. Vzlic temu se drzne poljska socialistična stranka apelirati na nas v imenu vojne, ki naj ohrani Poljski neodvisnost.

Pogoji miru, ki jih daje sovjetska vlada Poljski, so zelo zmerni in brez vsake imperialistične tendence. Vsled tega je enostavno neumevno in hipokritično sklicevati se na to, da želi Rusija gospodstvo, ki izhaja iz imperialističnih ambicij.

Poljska socialistična stranka potvarja zgodovino tudi s tem, ko krivi rusko vlado, da je pozabila na pravice do samoodločevanja drugih ljudstev. Toda ali ni baš ruska vlada tista vlada, ki je prva priznal samoodločevanje Finski, Poljski, Estonski, Latviji in Ukrajini. Podpisala je mir na tej podlagi tudi s številom drugih narodov, med tem ko je Woodrow Wilson priznal samoodločevanje le za Finsko in Poljsko.

Kaj je vzrok, da je dobil poljski imperializem podporo od strani najreakcionarnjših vlad na svetu, med tem ko so organizirane mase po svetu temu nasprotovale in podpirale Rusijo? Zakaj so organizirani delavci Nemčije, Francije, Anglije, Italije in Zed. držav nasprotovali prevažanju municije in bili proti pripomočkom, ki so jih dajale Poljski reakcionarne vlade ?

Vi nas vprašujete za "razumevanje". Socialistična stranka Amerike smatra poljsko socialistično stranko za organizacijo, ki služi šovinističnemu režimu v Varšavi, ki je po drugi strani orodje francoskih bankirjev.

S tako organizacijo, ki je na tako grob način izdala ideale mednarodnega socializma, ne more imeti ameriška socialistična stranka nobenega sporazuma. Ta stranka je postala orodje imperialističnih zmagovalcev na strani zaveznikov in je sramota razredne solidarnosti.

Poljska Socialistična Allianca v Zedinjenih državah, ki nam je izročila ta apel poljske socialistične stranke v Varšavi, apelira, naj zavržemo načela, za katera smo se v zadnjih treh letih borili. Ugoditi njihovemu stališču bi pomenilo izneveriti se bojevnikom za svobodo, ki so v ameriških ječah in izgubo zaupanja pri ameriškemu delavstvu.

Mi smo nasprotovali našim lastnim imperialistom in smo za to trpeli. Poljska Socialistična Allianca v Ameriki je dolžna napram sami sebi in napram svetovnemu socializmu, da odreče tem imperialističnim vladam in veleposestnikom zemlje, kakor šovinističnim lakajem v Poljski, svojo podporo. Sramota je za socialistično gibanje kjerkoli, če se družijo z elementi reakcije — z elementi, ki žele Rusiji pogubo, ali če pomagajo imperialističnim težnjam, ki jih goje Pilsudski in drugi poljski imperialisti.

Pozdravljamo pa akcijo delavcev v Franciji, v Italiji, v Nemčiji in v Angliji, ki so zavzeli proti poljskim junkerjem fronto razredne zavezanosti, ki bo naredila prej ali slej konec takim režimom kot je v Varšavi — akcijo, ki izključuje izdajstva in taka ponašanja, ki ga je zakrivila poljska socialistična stranka."

Država, njen razvoj in socializem.

Iz pradavnih časov, ko se je človek povzpел na noge in je začel rabiti oprijemne dele, katerim pravimo danes roke, se je počasi razvijal v kompaktnost, kateri pravimo danes država.

Primitivni človek je bil v očigled prirode velik revež; največji revež med vsemi bitji na zemlji, najbolj občutno izpostavljen vsem vremenskim pojavom in vsled tega izumiranju. Nihče v prirodi ni občutil njenega biča tako kakor človek.

Toda v boju za obstanek se je začel človek kmalu posluževati strateških sredstev, rabil je za samoobrambo palico, kamen, blato itd. itd. in v zvezi s tem je iznašel orodje, krotil živali, in jih odgajati v črede in jate; začel je obdelovati zemljo in polagoma je opustil tista pota, po katerih je nekdanj hodil in ki so bila za pridobivanje hrane zelo težka in čestokrat nesigurna. Lov za živlenskimi potrebščinami je zamenil s sigurnostjo, ko je dobil kontrolo nad pogoji za življenje. Obdelovanje zemlje, izboljšavanje pasmi, iznajdljivost in drugi pripomočki so bili ti pogoji.

V začetku teh iznajdb je bilo med njim brezdvomno veliko sodelovanje in izvrševal je svoje naloge sporazumno. Najprvo je bil ta sporazum med možem in ženo, potem z družino, nato v pokolenju in končno med rodovi. Vsi so imeli ene interese; zlasti je bilo to pravilo pri obrambi in samoohrani.

S časoma so se ti rodovi združili s prijateljskimi rodovi in so ustvarili medsebojne zveze. Pozneje so postali ti zvezni interesi večji in vsled tega tesnejši, bolj razviti in določnejši, dokler ni preje primitivna zveza ali federacija postala zveza stalnih rodov; v tem procesu so zaželeli stabilno in bolj komplicirano in centralizirano vlado, ki je imela služiti dobrim in slabim stranem, to je, da so se ali branili, ali pa napadali druge, kakor je že služilo njihovim interesom. Pozneje je prišla moda straženja kraja v roke posameznikov, ki so ravnali po svoji volji, in so čestokrat vpropastili cele rodove.

Pri Židih, Grkih in pri prvih Rimljanih so tvorile enotnost države krvne in religiozne vezi; vsi drugi, ki so živeli v državi, so bili njihovi sužnji. Pod Servisium Tullosom, šestem rimskem kraljem, so bile proglašene glede državljanskih pravic velike, zelo dalekosežne različne koncesije; zlasti so dobili koncesije tisti, ki so imeli posest in so bili sposobni nositi orožje. Namesto družinskega znaka, ki ga je nosil vsak poedinec plemena, je prišla v modo, za poskušnjo dobrega državljanja prisega državi, in ta ideal državljanstva se je nadaljeval, dokler ni bila ljudska vojska odpravljena in nadomeščena potom plačanih vojakov, ki jih je nastavljal Cezar in so služili njemu.

Za tem je prišla nenavadna doba mešanice militarizma in absolutizma, ki je znan kot fevdalni sistem, pod katerim so grofje in baroni poklekavali pred monarhi, med tem ko so njihovi tlačani in hlapci opravljali službo za pravice in interese, ki so jih imeli grofje v okupiranih deželah.

Poleg vojaške službe je polagoma prodirala ideja o davkih in plačevanju, in ko je človek razvil svojo inteligenco do višje stopnje, ko se je bila razvila trgovina in tisk, zemljepisje in šolstvo, je individualno načelo enakopravnosti začela naglašati: "nobenih davkov brez zastopništva. To je rodilo potrebo po zastopništvu ljudstva v parlamentih.

Prav radi teh načel se je Amerika leta 1776 uprla Angliji, ker je angleška vlada naložila ameriških kolonistom, da morajo od gotovih pridelkov plačati angleški vladi, pri kateri niso imeli kolonisti nobenega zastopstva, davke.

Največje vprašanje vseh modernih časov je, kako sharmonizirati idejo popolne posameznikove enakopravnosti z idejo in dejstvi enakopravne države, s popolno avtoriteto in močjo vlade ali naroda ter ob enem izvrševati brez ovir splošno voljo svobodnega ljudstva. To je idel, radi katerega se je ljudstvo bojevalo stoletja in je krvavelo, umiralo, trpelo sramoto in ponižanje, ječo in izgone. In vendar, po vsih teh bridkih izkušnjah, izvirajočih iz teh zgodovinskih bojov, ni danes v tej svobodni Ameriki realizirano niti en odstotek teh idej.

Zakaj je temu tako? Zato, ker se ljudstvo še vse preveč klanja bogu mamoni in se bori v tej

gnječi po grabeštvu drug proti drugemu, namesto da bi se organiziralo in upravljalo bogastvo dežele skupno. Kapitalistično časopisje, glasnik in zagovornik tega vrvenja po grabeštvu, korumpira misli množic in jih ustvarja nesposobne za vsako sodelovanje, ki bi šlo v prilog splošnemu blagostanju. Množice drži s svojo gospodarsko silo k tlom in po drugi strani poje slavo temu sistemu, duh ljudstva pa je vsled tega omračen in nesposoben, da bi mogel misliti drugače. Država, ki so jo zgradili idealni ljudje, je postala sredstvo za izkoriščanje množic po nekaterih. Ker je prešla vsa gospodarska podlaga države v roke privatnih špekulantov, je postala beseda demokracija, ki bi morala služiti svojemu pravemu namenu, le mrtva in nima pravega pomena v življenju.

Ali je vsled vladajočih krivičnih gospodarskih razmer vsako prizadevanje, da se stvari izpremeni, odveč? Ali je besedo "demokracija" nemogoče spraviti v soglasje z njeno realno stranjo — z realnim življenjem? — Na to vprašanje daje odgovor socializem, ki uči, da doseže ljudstvo pravo demokracijo le tedaj, če se delavstvo, ki je v tej družbi najštevilnejše in vsled tega najbolj prizadeto, gospodarsko in politično organizira, osvoji na volilni dan vlado v okrajih, v mestih, državah in v deželi, in povrne ljudstvu, kar mu je bilo v teku časa odvzeto — to je, da se podružabijo vse javne naprave, ki imajo služiti ljudstvu, katere tudi upravlja po svojih zastopnikih, kakor zahtevajo njegovi interesi.

Kdor želi resnično demokratično državo in večjo človeško srečo, kakor jo je vžival človek, ko je imel svoje velike boje za obstanek v prirodi, in jih je s svojo ženialnostjo in strategijo končno premagal in podjarmil, ta naj se organizira gospodarsko in politično, kajti to so tista sredstva, potom katerih se bo moderni človek povspel do resnične demokracije in svobode, in bo končno postal krona bitij, ki mu je odmerjena v prirodi.

UTRINKI.

Primitivni ljudje, ki ne poznajo ovinkov življenja in raznih pripomočkov, s katerimi se ti oviniki krajšajo, odvajajo težkoče in zmanjšujejo zla, ki obdajajo človeka na vseh koncih in krajih, trpe največ mizerije ne da bi se tega zavedali.

Spoznavanje teh pripomočkov, s katerimi obidemo težave in ovire so največja umetnost, ki jih je odkril človekov ženij in ji pravimo taktika.

Nekoč je zašel nek bel človek na svojem potovanju po severu med necivilizirane ljudi in se je bil proti večeru izgubil. S pomočjo nekaj besed, ki jih je znal, je razodel svoj položaj nekemu domorodcu in ga naprosil, naj mu da prenočišče. Domorodec se je njegovi prošnji odzval in ga je povabil v svojo kočo. Na potu do kočice pa je naš belokožec včasih pihal v svoje ozebljene prste, da jih je ogrel. Ko je domorodec to zapazil, ga je vprašal, kaj da dela. Grejem si prezebljene prste, je odgovoril naš zna-

nec. In tako sta šla naprej, dokler nista dospela do domorodčeve kočice. V kočici je napravil domorodec ogenj, pristavil neko jed, in ko je bila kuhana, je povabil tučca naj prisede. Tučec prisede in začne jesti. Toda jed je bila vroča, pa je začel pihati v žlico. Kaj delaš sedaj, ga je vprašal domorodec? Jed je prevroč, pa jo hladim. Kako to, pravi domorodec, ti pihaj vroče, da postane mrzlo, in pihaj mrzlo, da postane vroče. Marš izpod mojega krova!

Očividno je, da je smatral severni domorodec dejanje belega gosta za sleparijo, ki ga je tako razkačila, da ga je izgnal iz kočice. In vendar ni bilo v pihanju vročega, da postane hladno, in v pihanju hladnega, da postane gorko, nobene sleparije. Ali razumevanje za severnega domorodca je bilo preteško, in ni mogel zapopasti taktike, ki se je je poslužil v dveh različnih pozicijah beli tučec z 2. različnima a vendar iz enega vira prihajajočima taktikama. Toda ne samo med primitivnimi ljudmi, vsepovsod dobite ljudi, ki ne poznajo taktike; prav mnogo taktik, ki ne poznajo taktike, obsojajo druge, ki jo poznajo in se je poslužujejo na različne načine z različnimi sredstvi, da se dosežejo uspehi.

Take ljudi ima vsaka stranka in vsaka stroka.

"The New Republic", liberalno glasilo ameriških intelektualcev, je nedavno tega izračunalo, kolikokrat je bila v zadnjih letih ogrožena ruska sovjetska vlada in njeni funkcionarji. Po statistiki tega tednika, je bilo potom velikih amer. dnevnikov svetu naznanjeno:

petinštiridesetkrat, da je sovjetska vlada popolnoma na kraju; **dvajsetkrat** je prišla vest o strašnih protisovjetskih revolucijah; **petkrat** je bilo poročano, da je sovjetska vlada na robu propoda; **štirinajstkrat** je bila vlada že na propadu; **štirikrat** sta bežala Lenin in Trocky; nekolikokrat sta bila že ubita; **enkrat** je pobegnila rdeča armada in je spravila vlado v zadrego; Lenin je nameraval **dvakrat** odstopiti, **trikrat** je bil pa vržen v ječo. Vse to je povzel tednik New Republic iz New York Times. — Pravijo, da je želja mati misli.

Pijanec daje prohibicionistom največ argumentov za njihovo propagando. Pijančevanje na vseh koncih in krajih, pretepi in vse kar sledi iz pijanosti, je povzročilo, da so dobili fanatiki v prohibicionističnem taboru odločilen vpliv in povzročili sprejetje zakona, ki določa prohibicijo za vse Zedinjene države.

Če si proti raznim prohibicijam, bodi trezen in delaj trezno. Omotica ni dobra in čini, napravljeni v omotici, so navadno zgrešeni in škodljivi. Če si socialist, delaj trezno za socializem. Ne daj se preslepiti kandidatom, ki ti obljublajo, da bodo odpravili prohibicijo. Ravno ti, ki danes ponovno kandidirajo na raznih meščanskih kandidatnih listah, so tudi odgovorni za prohibicionistične zakone. Oprimi se stranke, ki bo odpravila vse vzroke ljudske mizerije, in pijanečevanje ima svoj vzrok v kapitalističnem izsesavanju. Pridruži se stranki, ki je za svobodo ljudstva in to je socialistična stranka.

Glasovi iz našega gibanja.

Collinwood, O. — Na apel iz upravnništva Proletarca za nabiranje naročnikov in prispevkov v podporo Proletarcu sem se odzval in nabral malo svoto, ki seveda ni tolikšna, kakor bi bila lahko iz tako velike naselbine, kakor je collinwoodska. — Kakor menda povsod, je tudi pri nas tako, da pade vse breme dela in požrtvovanja na rame nekaterih oseb. Večina pri nas je indiferentna — za delo! Ne da bi bila povsem zadovoljna z razmerami. Ta večina ve, da jo nekaj tepe, da jo nekaj duši in da je nekaj gnilega v današnjem sistemu. Da bi se pa ti ljudje organizirali v socialistični stranki za izboljšanje sistema, za to se jih pa ne pridobi.

Moje mnenje je, da je za tisto indiferentno, a ob enem nezadovoljno maso, ki se brani iti v socialistično organizacijo, pač pa jo še napada, današnji sistem še predober. Taka nezavedna masa se navadno prebudi šele tedaj, kadar že ne more več prenašati udarcev, ki padajo po njenih hrbtih.

Delavstvo štrajka, sedaj na železnicah, sedaj v tovarnah, v rudnikih itd. Delavstvo v teh štrajkih je navadno razdvojeno; en del je na stavki, drugi dela in v mnogih slučajih sta oba v uniji. Vse to se dogaja zategadelj, ker delavstvo nima še smisla za organizacijo, kakoršno zahtevajo današnje razmere. Ogromne delavske energije so se zadnje čase zapravile s takimi boji, ki so bili v največ slučajih brez večjih uspehov, ako niso bili popolnoma poraženi.

Vse delavstvo stremi po boljši bodočnosti; zato je v bojih. Ampak, če ne bo zahtevalo nič drugega, kakor povišavanje plač, si ne bo nikdar izboljšalo svojega stanja. Če te ljudi nagovarjaš, naj pristopijo v socialistično stranko, te opsujejo z raznimi frazami in navedejo brezštevilne izgovore. Ko bi bili taki ljudje zmožni videti nekoliko dalj v bodočnost, bi se sramovali svojega razdiralnega dela, bilo bi jih sram pogledati v oči borcem, ki so organizirani v socialistični stranki.

V Collinwoodu smo imeli svoječasno močan slovenski socialistični klub, ki pa je pozneje postal žrtev vojne furije na eni strani in na drugi vsled prenapetosti, ki je vladala in še vlada med delom delavske mase. Nekateri ljudje so bili aretirani in so imeli precej sitnosti z oblastmi in stroškov. To jih je menda ostrašilo, da so se umažnili aktivnemu delu.

Nekako pred dvema meseoma smo sklicali dvakrat člane na sestanek, da se klub reorganizira. Prišlo nas je šest, toliko, da smo izvolili odbor in jaz sem bil izvoljen v urad tajnika. Ko je prišel čas redne seje, se je je udeležilo polovica gornjega števila. Tako se dela na delavskem političnem polju pri nas. Kdor je poznal našo naselbino pred še ne tako davnim časom, je lahko dobil utis, da je naše delavstvo, tisto, kar se ga je smatralo zavednega, pripravljeno iti do skrajnosti za poraz sedanjega reda. Hipno navdušenje se tudi hipno uhladi. V boju pa ostanejo tisti, ki se zavedajo, da ne bo porazilo sistema krivičnosti nobeno navdušenje razgretih lju-

di, ampak armada treznega, organiziranega delavstva.

Kljub temni sliki situacija pri nas ni brezupna. Z delom za organiziranje socialistične postojanke je treba začeti takorekoč z nova. Prej ali slej se nam bo posrečilo, da spravimo našo naselbino nazaj na staro mesto, ki ga je zavzemala v vrstah zavednega socialističnega proletarijata. Jaz bom od moje strani delal za list in organizacijo kolikor bo meni mogoče, na druge se pa zanašam, da bodo storili isto. Sodrugi in somišljeniki, kaj je vaš odgovor?

Mike Podboy.

Indianapolis, Ind. — V podporo listu smo nabrali \$15.70 in dobili smo ob tej priliki tudi dva nova naročnika. Morda ni potrebno omenjati, da je tudi pri nas težko agitirati za list delavske stranke. Kdor hoče naj pride agitirati za nabožni šmir, ki ga izdaja čikaški Kazimir, pa bo dosegel boljše uspehe.

Pri agitaciji mi je pomagal J. Vivoda, ki je tudi zastopnik Proletarca. Spravila se bova še enkrat na agitacijo za razširjenje Proletarca v naši naselbini, in tudi upava, da bova dosegla uspehe. "Štur-mala" bova počasi, pa sigurno.

Jos. Repovž.

POROČILO O DISKUZIJSKEM VEČERU SOC. KLUBA ŠT. 1, J. S. Z.

Dne 2. septembra se je vršil v dvorani SNPJ v Chicagu diskuzijski večer, ki ga je priredil slovenski socialistični klub št. 1, JSZ., z namenom, da se nanaj povabi delegate konvencije SSPZ. Povabilu se je odzvalo okoli 35 delegatov SSPZ. Tajnik kluba sodrug Zajec odpre konferenco in pozove navzoče, naj si nominirajo kandidate za predsedovanje seje. Nominirani so bili Jože Zavetrnik, Frank Somrak in Frank Udovič. Prva dva odklonita, Udovič sprejme, ki je izvoljen. Tajnik pojasni, da je namen te diskuzije ta, da se z navzočimi sodrugi pogovorimo o agitaciji za JSZ. in za Proletarca. Vsakdo bo lahko povedal svoje mnenje in dal svoje sugestije. Prvi je nastopil sodrug Frank Petrič, ki je v daljšem referatu podal sliko o delu, težavah in zaprekah v gibanju J. S. Z. med vojno in po vojni. Sodrugi Petrič je predložil spisan referat, ki se glasi!

"Stališče naše Jugosl. socialistične zveze je bilo sicer že večkrat pojasnjeno, toda živimo v časih, ko ni s pojasnili nikdar kence in kraja, in zato se mi zdi potrebno, da pogledamo še enkrat v to zadevo, tako da dobe zunanji delegati SSPZ. malo več pojma o težkočah, s katerimi se je morala J. S. Z. boriti zadnja tri leta.

Razmere se danes v splošnem tako hitro menjajo, da bodo nekatere reči, ki jih bomo slišali, izgledale skoraj brezpomembne, a so bile pred časom vendar odločujoč faktor.

Starejšim sodrugom bo gotovo znano, da se je J. S. Z. ob svoji ustanovitvi izrekla, da bo podpirala moralno in materialno social-demokratske stranke v takratni teoretični Jugoslaviji, ki so se na svojih zborih izrekle za ustanovitev jugosl. federativne republike, ki naj bi objemala Slovence, Hrvate, Srbe in Bolgare.

To načelo je bilo sprejeto na ustanovni konferenci leta 1909. v Chicagu, in od tedaj ga ni zavrzel noben njen zbor.

Do svetovne vojne ni imela J. S. Z. nikdar prilike, da nastopi dejansko za izvedbo te ideje, ker se tudi v starem kraju — razen na strankinih zborih, ni delalo nič več za to gibanje, kakor z idejno propagando, ker se drugače sploh ni moglo.

Ko se je pričela evropska vojna, se je začelo pri J. S. Z. vpoštevati praktično možnost v pomoč realiziranja te ideje, in sodr. Kristan, tedanji urednik Proletarca, je začel avajati taktiko, ki je šla tej ideji dejansko v prilog.

Prvi predpogoj za to je bil vsekakor poraz centralnih sil. Ta poraz pa je bil odvisen naravno od zavezniških sil, katerim se je leta 1917. pridružila še Amerika. Do tlej se je ta idejna agitacija v naši Zvezi vodila le besedno, od kar pa je šla v vojno še Amerika, se je začelo tu pa tam podpirati to silo dejstveno. Končni rezultat teh poizkusov je bil porod Jugosl. republičanskega združenja, pri katerem so bili več ali manj aktivni vsi naši sodrugi.

Predsednik Wilson je stal takrat na stališču, s katerim so se strinjali lahko vsi socialisti, ki priznavajo minimalni program. To je bilo tistih famoznih 14 točk, ki so bile potem na mirovni konferenci v Versaillesu pogažene in s čimer so šle tudi vse naše nade za uresničenje take Jugoslavije, kakor smo jo zamišljali mi, po vodi.

Republičansko gibanje se je začelo polagoma razvijati, in njena politična akcija, ki jo je razvil in vodil sodr. Kristan skoraj do visoke politike, ni bila nekaterim več tako simpatična; zlasti niso bili simpatični nekateri koraki, ki so se delali v sporazumu z meščanskimi elementi. Marsikdo danes prizna, da so bili taki koraki neprijetni. Toda prijeto ali neprijetno — tako so diktirale takratne razmere, ki jim je moralo J. R. Z. slediti, kakor ji je bila odmerjena pot.

Tiste čase smo bili še vedno v socialistični stranki. Enkrat so nas začeli hrvaški sodrugi pri stranki tožiti, da propagiramo za republikanizem in da sklepamo z buržvazijsko compromise. Posledica teh natezanj je bila, da je članstvo Zveze odglasovalo, da se razdeli J. S. Z. v avtonomne sekcije, in s tem v zvezi je bila tudi delitev zveznega promoenja.

Toda homatij radi vojne nismo imeli samo pri naši Zvezi. Ameriška socialistična stranka, ki je zavzela v St. Louisu strogo protivno stališče in je ponekod poskušala izvajati tudi konsekvence, je prišla v razne konflikte — kakor smo že slišali — z državo, pa tudi z lastnimi ljudmi, kajti kakorkoli je bilo strankino protivno stališče s teoretičnega vidika pravilno, so nekateri vendar videli v njem priliko za izražanje svojih nacionalnih simpatij. Razne takozvane napake in spodtiktjaji so bili torej na vse strani neizogibni.

Naše stališče, ki smo ga morali zavzemati proti centralnim silam radi jugosl. vprašanja, ni soglašalo s strankino protivno politiko, in če bi bili ostali v stranki, bi bilo to od naše strani neodkritosrčno. Mi smo vzeli vojno kot taktično vprašanje — ne pa za načelno vprašanje socializma. Posledica tega nesoglasja je bila springfieldska konferenca, in končno odstop iz stranke. S tem je bilo Zvezi njeno stališče olajšano. Povdarjati pa moram, da vodstvo slov. sekcije ni ravnalo avtokratično — kakor se mu je od nekatere strani očitalo — ko je prišel zaključek, da odstopi J. S. Z. iz stranke, ampak je to zaključilo članstvo konference same. Iz tedanjega dnevnega reda je razvidno, da je bilo od strani sekijskega vodstva sugerirano, naj se vrši splošno glasovanje, katerega pa konferenca ni sprjela. Sodrugi, ki so bili na tej konferenci, se bodo tega gotovo spominjali.

Toda nekaj napak je bilo storjenih. Po mojem mnenju je bila napaka v tem, ker so se organizirale separatne republičanske organizacije. Seveda je bilo tudi to taktika, ki se je po mojem mnenju izkazala z več ozirov neumestna. Neumestna je bila največ vsled tega — in tudi to se da sklepati šele sedaj, ko je obzorje jasnejše — ker je delala ta

akcija na zunaj vtisk, kakor da je J. S. Z. zapustila razredni boj, in da se v naprej lahko brati z vsemi tistimi elementi, ki so nam bili kedaj sovražni. To seveda ni bil namen tega koraka, ampak tako so ga mnogi razumevali. Vsled tega bi bilo za v bodoče priporočljivo, če se še kedaj pojavi potreba po taki kampanji za podporo jugoslovanske fed. republike, da vodi vse tozadevne akcije direktno J. S. Z., in da se ne kliče separatnih organizacij več v življenje. Izkazalo se je namreč poslednji čas, da v domovini ne dela nihče drugi za resnično republikansko gibanje, kakor socialisti, in ker je temu tako, tedaj ni nobenih razlogov, zakaj ne bi sodelovali v teh vprašanih tukajšna in tamkajšna socialistična organizacija brez kakšnih postranskih ali mešanih organizacij. To mnenje se od dne do dne bolj utrjuje.

Da je bilo s tem gibanjem vse drugo delo Zveze precej prizadeto, ni težko uganiti. To je vzrok, da je zgubila J. S. Z. kmalu po izstopu veliko članov. Toda ne samo naša Zveza je bila prizadeta v tem vojnem kaosu.

V socialistični stranki so se bili pojavili elementi, ki jih je svoječasnó šolal v radikalizmu neki L. C. Fraina v New Yorku, plačan vladni špijon, kakor se je dognalo pozneje, in ta element je hotel strmoglaviti stranko za komunistično taktiko. Ker jim je to na konvenciji spodletelo, so se ustanovile dve komunistične stranke, o katerih smo svoječasnó poročali v Proletarcu. To cepljenje mišljenja o taktiki je prineslo nesporazum v naših lastnih vrstah, zlasti se je to opazilo v enih krajih Pennsylvanijske. Konstatiram pa takoj, da prihajajo tamkajšne razmere zopet v normalni tir.

Revolucija na vzhodu Evrope in taktika v raznih deželah, ki je šla za tem, da še pomaga ruski revoluciji, je ta kaos povečavala. Razume se, da je bila kritika o boljševičkih večasih morda preostra, toda tudi to se je od časa do časa popravilo, ker se je popravila tudi ruska revolucija, in vsa naša simpatija je danes nedvomno na strani ruske revolucije.

Nekaj članov v klubu št. 1 in tudi povečini v eksekutivi so bili vedno mnenja, da je prestroga kritika napram boljševikom slaba politika in vsled tega tudi slaba taktika.

Začetkom leta 1920 so nekateri naši klubi začeli akcijo, da se priključi naša Zveza zopet socialistični stranki. Kmalu nato so prišli iniciativni predlogi, in v mesecu februarju je bil predložen članstvu referendum v zadevi pridruženja, ki je izpadel ugodno za združenje. Nato je tajništvo Zveze stopilo v stike s socialistično stranko in posledica tega je bila, da je bila Zveza zopet sprejeta v stranko meseca avgusta 1920.

Mimogrede se moram dotakniti še ene zadeve, ki je za te čase važna, to je glede ustanovitve Labor Party, ki je pozneje spremnila svoj naslov v Farmer-Labor Party in nastopa pod tem imenom pri predsedniških volitvah v jeseni.

Kakor o drugih važnih pojavih, porojenih iz vojnega kaosa, se je pri klubu št. 1 debatiralo tudi o tem pojavu. Enkrat je bilo naprimer na dnevnem redu vprašanje, če je umestno, da se socialistična stranka združi z Labor Party? To je bilo še pred konvencijo Labor Party. Vzlie temu, da se našemu članstvu ni moglo svetovati, naj se priključi tej stranki — ker se še ne ve kaj bo iz nje — ni bilo naše stališče napram njej nikdar sovražno, ker se misli, da se mora prej ali slej vse delavstvo združiti. Tudi danes mislimo, da bo to združenje enkrat prišlo, če se bodo delali mostovi za to, ne pa se podirali. Naš namen je bil vedno zedinjenje vseh delavcev v skupno federativno politično stranko na eni strani — in "Eno veliko industrialno unijo" na drugi strani.

Mi vsi prav dobro vemo, da cepitev proletariata v različne frakcije, ki se prepirajo med seboj radi taktičnih vprašanj in jih premnogokrat zamenjavajo za cilje, ne koristi nikomur drugemu, kakor kapitalističnemu razredu.

Čezmerna nespornostevanja radi raznih vprašanj pri delavstvu nastajajo pač vsled tega, ker se zamenjava taktika za načela. Kadar bodo začeli delavci ločiti taktiko od načel, bo tudi teh preprirov manj. Prav ta vprašanja so tudi vzrok, da nimajo niti komunisti enotne stranke, ampak so razdeljeni v razne stranke in krila.

Imamo komuniste, ki so samo za diktaturo proletariata, pa so komunisti, ki so za politično akcijo. Komunisti, ki so za diktaturo proletariata, niso proti državi, to je formi države, ki jo smatrajo za potrebno, dokler se komunizem v državi do dobra ne etablira in ne izginejo razredi — in končno z njimi tudi država sama. Toda med sedanjimi komunisti je mnogo anarhistov, ki obsojajo v naprej vsako državno formo. Na podlagi teh komunističnih anarhistov drugi komunisti torej niso dovolj radikalni. Zopet taktično vprašanje. Med socialisti in komunisti je pa ta razlika, da pravijo prvi, da ne izključujejo diktature, proletariata, toda vpoštev pride ta "diktatura" šele tedaj, če zmaga naprimer socialistična stranka pri volitvah, pa ne bi hotel kapitalistični razred oddati v zlic sprejetju zakonov, ki bi šli za podružabljenjem produktivnih in distributivnih sredstev — to kar poseduje danes kapitalistični razred. Seveda bi to potem ne bila nobena diktatura več, ker bi prišla v poštev ljudska volja, ki je bila izražena potom glasovnice. Na podlagi takega večinskega glasovanja se da razlagati danes tudi kapitalistična diktatura.

Te razlike je treba razumevati.

Tretja Internacionala je po zadnjih poročilih priznala politično akcijo. To pomeni, da se sedaj strinjajo z njo tudi v Moskvi, — elementi, ki so bil do pred kratkem samo za diktaturo. Lenin govori zadnje čase diplomatsko. Ruski socialisti ali komunisti, kakor jih hočemo že nazivati, so spoznali to za potrebno. Ostali so pri načelu, a menjali so taktiko. Brezdvomno jim bo to mnogo koristilo, zlasti kar se tiče obnovitve Internationale, ki hočejo, da ostane pod moskovskim vplivom.

Resume vsega bi bil pri naši Zvezi takle:

Nobenega dvoma ni, da se bo J. S. Z. zopet poživela, če bo zunaj več dobre volje za delo in aktivnost, za nabiranje naročnikov na Proletarca in reorganiziranje socialističnih klubov. Zadnje čase dobivam pisma tudi od hrvatskih sodrugov, ki izražajo želje za sodelovanje. Če se vrši okrog Božiča naš zbor, ki ga imamo v mislih, lahko pričakujemo, da nas poseti več zastopnikov hrvatskih socialističnih organizacij.

Apeliram torej na vse tiste somišljenike in sodruga, ki so prišli na konvenciji SSPZ., in jim leži socialistično gibanje na srcu, naj ponesejo v svoje naselbine to poročilo in naj gledajo, da bo šla naša stvar naprej boljše kakor je šla v teh kritičnih dneh, ki jih je prinesla vojna in ruska revolucija. Proletarec je resnično glasilo slovenskega proletariata v Ameriki, in Jugoslovanska socialistična zveza je resnično njegova politična organizacija. Moja in tvoje je, zato delajmo za oboje z vsemi našimi močmi."

Sodrug Zajec govori k agitaciji za Proletarca in o težavah, ki jih je imel list v teku svojega petnajstletnega obstoja.

Sodrug Aleš poroča o utisih, ki jih je dobil na konvenciji Labor Party in pozneje na konvenciji Farmer Labor Party ter na zboru Odbora 48 in je prišel do zaključka, da je za naše delavstvo edino umestno, da se z vsemi silami oklene dela za JSZ. in socialistično stranko. Edino le v tej stranki lahko vršimo pravo delo za socializem.

Sodrug Louis Britz kritizira zaključek springfieldske konference za izstop iz stranke, kar je povzročilo, da je mnogo klubov prenehalo in da se je med članstvo naselilo mrtvilo. Kritiziral je tudi pi-

sanje Proletarca v času vojne in raditega mnogi nečejo čitati ta list. Podaja tudi nekatera pojasnila o lawrenški konferenci in dostavlja, da nima upanja, da se bo gibanje v Penna tako kmalo oživelo.

Sodrug Skubic pravi, da je krivo mnogim nespornostem ravno to, da ljudje ne čitajo in raditega ne poznajo stvari iz tistega vidika, ki bi dal čitateljem jasno sliko o vsem, kar se godi, o delu, ki se ga je izvršilo in o taktiki, ki ga je vodila. Apelira, naj sodrugi ljudi navajajo na razumno čitanje in da naj širijo svoje glasilo.

Sodrug Jože Zavertnik govori o taktičnih vprašanjih. Vpoštevati je treba razmere in ljudi za take, kakršne so, pa potem uravnavati taktiko. Voditelji organizacij morajo imeti vedno v mislih končne cilje. Voditi morajo organizacijo tako, da jo ohranijo in ob enem jačajo. Za pridobivanje farmerjev je treba taktike, kakršni so oni pristopni in to velja za ameriške delavce in vse druge elemente, na katere računamo za pomoč v socialni evoluciji. Ako bi Kristan udarjal na skrajno radikalne strune, ali bi bila zato socialistična stranka rešena? Ali bi bila Zveza potem močnejša, kakor je? Nič ni ljubšega oblastim, kakor da dobe povode za aretiranje voditeljev delavskega gibanja, da jih zapro, in s tem se oslabi organizacija delavstva, ako se že ne razbije. V mnogih slučajih pa taka taktika prinese razpad organizacije. V dokar navaja govornik mnoge take slučaje. Izrekel je, da je mnenja, da je Zveza vršila popolnoma pravilno taktiko. Izjavlja, da je že dalj časa izven odborov JSZ., da pa se z njihovim sedanjim delom strinja. Zveza se je s svojo taktiko ohranila in lahko dela. Omenil je sodruga Debsa, ki ga globoko spoštuje, in dostavlja, da bi sto Debsov izven ječe stranki več koristilo, kakor pa tisoč Debsov v ječah. Njegovo agitatorično silo bi stranka prav sedaj nujno rabila, kajti Debs je govornik, ki zna s svojimi govori pridobiti maso za socialistične ideje.

Sodrug Frank Somrak je mnenja, da če ne bi bili zavzeli taktike, kakršno smo, bi danes ne imeli več JSZ. in če ne bi razumni ljudje pravočasno zastavili pot demagoštva v socialistični stranki, bi bila tudi stranka popolnoma razbita. Navaja težkoče, ki so bile v socialističnem gibanju med vojno v Clevelandu in koliko je škodila nepremišljena taktika temu gibanju. Kar se tiče zvezinega glasila, je prepričan, da ga bomo ohranili. Vedno se je našlo dovolj veliko število sodrugov, ki so list podpirali, ki so prispevali in prispevali, da smo si ohranili to svoje orožje. Kakor dosedaj, bo stalo to delavstvo na strani Proletarca tudi v bodoče.

Sodrug Godina izvaja, da slika našega gibanja ni tako temna, kakor jo prikazujejo nekateri. Kar se tiče glasila Zveze, ni bilo v teku svojega obstanka nikdar v dobrih gmotnih razmerah. Ampak list je zato vseeno izhajal in se je lahko meril z vsemi drugimi socialističnimi listi v tej deželi. Kljub pametni taktiki, po kateri smo uravnavali svoje delo, smo bili vseeno na vseh koncih in krajih denuncirani, razni uradniki zvezinih oblasti so hodili k nemu ali drugemu našemu članu in zahtevali pojasnil, pozivani smo bili na zvezine urade in nas so obdajali

vladni špijoni. V kakih nevarnostih je bil vedno Kristan, je lahko vsakemu znano. Sodrugi Petrič bi lahko pojasnil o obdolžitvah, ki so bile vložene proti Kristanu v Washingtonu. S kakim gnjevom so se naši sovražniki borili proti temu možu in kljub temu, da so imeli pri oblastih vpliv, da so poskusili vsa pota, se jim nakane niso posrečile. — Glede J. R. Z. je mnenja, da ni škodovalo socialističnemu gibanju. Program, ki ga zastopa J. R. Z., lahko podpiše vsak socialist in agitacija za tak program torej ne more biti nasprotna socializmu. Ravno narobe, ljudstvo se je lahko seznanilo, kakšno formo države se lahko doseže, če odločujejo o usodi narodov socialistični elementi. Ravno gibanje za J. R. Z. je mnogo pripomoglo, da naše ljudstvo pozna danes socializem boljše, kot pa ga je poznalo pred vojno. To mora končno roditi eno dobro posledico—spoznanje, da je treba boj nadaljevati z močno organizacijo. Mi nismo nikdar obljubovali, kedaj bomo dosegli izvršitev naših zahtev. Rekli pa smo, da se bomo borili toliko časa, da jih dosežemo. In pri tej izjavi tudi ostanemo.

Za besedo se še enkrat oglasi sodrug Bric, ki pravi, da še vedno ni uverjen, da se bi moglo J. S. Z. ojačati, vsaj kar se tiče Pennsylvanije. Tudi za list je v dvomu, da se bi mogel v imenovani državi znatno razširiti, ker imajo mnogi proti njemu mržnje radi kritik, ki jih je prinašal list proti boljševiškega režimu, oziroma napakam, ki jih je baje delal ta režim. Preje je en govornik dejal, da so natančne razmere v Rusiji danes še nepoznane izven Rusije. Če je temu tako, čemu potem kritike proti vladajočemu režimu v Rusiji, vprašuje Bric.

Zajec pravi, da razmere v Rusiji niso tako nepoznane, kakor mislijo nekateri. V zadnjih par letih je bilo izdanih veliko število knjig o Rusiji: ene, ki slikajo boljševike za hudiče, druge, ki jih opisujejo kot angelne, in tretje, ki obravnavajo ruski proces s poštenega in resničnega stališča. Boljševiki so ljudje in ljudje so podvrženi napakam. Nemogoče je, da bi se v tako ogromni državi, kot je Rusija, ne delale napake, tudi če so na državnem krmilu najpravičnejši ljudje, z najčistejšimi nameni. Taktika ruskih boljševikov je danes drugačna kakor je bila v začetku in da so delali napake, zelo velike napake, priznajo sami. Kdor je čital Leninove govore, čital Radekove članke, kdor zasleduje literaturo, ki se peča z Rusijo, ta ve, da je Rusija danes en eksperiment, na katerem delajo razni zdravniki z različnimi metodami. Med maso izven Rusije pa prevladujeta dva sentimenta: eden za Rusijo in drugi proti nji. Prvega izigravajo radikalci in drugega reakcionarji. Ako ne bi bilo teh sentimentov, bi ljudstvo znalo ločiti kritiko od napadov, ker bi čitalo z razumom, ne pa z instinktom, ki je pri enih sovražen in pri drugih zaljubljen v vse, kar se imenuje boljševiško v Rusiji.

Mogočne delavske organizacije (o katerih se pa ne more reči, da drve v vseh ozirih čez drn in strn za ruskimi boljševiki), v raznih evropskih državah so najmočnejši zavezniki Rusije. Če ne bi bilo teh, bi imperialistom ne bilo težko poslati milijonske armade v Rusijo, proti kateri bi se tudi sila velike

Rusije ne mogla dolgo uspešno upirati. Ako bi bili mi večji narod, bi lahko izdajali več socialističnih listov: to je ene, ki bi bili samo propagatorični in druge, ki bi bili urejevani za inteligentni krog delavstva in razumnštva. Tako delajo Amerikanci in drugi narodi. Listi, urejevani za maso, ki še ni utrjena v socialističnih naukih, apelirajo večinoma na sentimente, slikajo krivice današnjega sistema in z bombastično pridobivajo maso. Mi se moramo zadovoljiti s tem, da naši listi prinašajo gradivo vseh vrst, agitatorično, znanstveno in drugo. Vse socialistično časopisje pa ima enake težave: boj za obstanek. Ni res, kot trdijo nekateri, "če bi bil list tako in tako urejevan," bi lahko dobil dovolj naročnikov, ki bi mu zasigurali obstanek. Imamo skrajne radikalne liste, pa vseeno nimajo naročnikov in izhajajo še v manjši obliki kot naš, dasiravno imajo za agitacijo ogromno polje. Če bi hoteli biti taki kritiki pošteni, bi morali priznati, da dobite pri taki masi, ki zahteva radikalne liste, v stanovanjih razne buržvazne liste in jih redno plačuje. Stara resnica je, da ljudje vedno dobe izgovor, kadar se jih pridobiva za delo v prid njihovih interesov. Za vsak slučaj jih imajo. Ako ne bi bilo ljudstvo tako, ne bi bili naši boji tako težki, spojeni s tolikimi žrtvami, ki jih mora prinašati tako mala skupina res zavednega delavstva.

Vsled poznega časa zaključil sodrug predsednik diskuzijo in se zahvali navzočim za udeležbo.

Mary Aucin, zapisnikarica.

LISTU V PODPORO.

Cleveland, O. — Pola Franka Macka: John Metelko, \$1; Frank Maek \$1; Joseph Hočevnar \$1; po 50c: Frank Koračin, J. Ambrozich, A. Sabec; po 25c: Math Kreševič, Anton Novak, Frank Perne, Janko Novak, Jože Petrič, Jakob Kovač, John Komar, Jakob Jelenc, Frank Brule, Frank Markun, Joseph Glavan, Frank Gregorc. Pola A. Bogataja: po 50c: A. Bogatay, Frank Česen, John Breščak; po 40c: John Marn; po 25c: John Medšček, John Avsec, Frank Kačar, Frank Kos, Jakob Luznar, Chas. Rogel, Joseph Centa, Pola L. Poljska: Leo Poljšek \$1; Anton Grden \$1; A. Ukmar 25c, skupaj \$13.40

Lovington, Ill. — Joe Pertz, Fr. Plazzotta, Andrej Muhar, vsaki po 50c, skupaj \$1.50

E. Moline, Ill. — Nabrano v veseli družbi pri Franku in Antonu Gradišek; po \$1: Anton Klanšek, Justin Zajec, Mihale Sotošek, Valentin Brgles; po 50c: Frank Gradišek, Miss Jennie Gradišek, Tony Gradišek, Lawrence Gradišek, Miss Katty Gradišek, Mr. in Miss Kranje, Frank Frenchak, Alois Lusik, Frank Novak, Jakob Breje, Anton Rihl, Miss Mary Rihl, Anton Lavrine; neimenovano "v cigar box". 75c; skupaj \$11.25.

Indianapolis, Ind. — John Bičko \$1; po 50c: Joseph Krainz, Frank Turk, Frank Medle, Tony Petrič, John Miller, John Boshkoff, Štefan Škrjanc, Louis Semenič, J. Tall, Joseph Repovš, Joseph Bruder, John Starič, Fr. Flaž, Louis Banich, Louis Bačić, Louis Bučar, Jos. Tratnik, Frank Zimmerman, Jos. Pustmer; po 25c: Fr. Traunar, Ignac Turk, Luđ. Bruder, Tony Mirvar, Jos. Mevar, T. Patoff, And. Drešček, Frank Bunga, L. Feon, J. Cimarmar, Frank Bavdek, Andrej Gabrielčič, Jos. Bučar, Jos. Sintler, Frances Urbancic, Matija Jakse, Martin Dugar, Frank Canker, Chas. Peteani; Martin Beli, 20c; Frank Železnik, 15c; Jos. Urbanc, 10c; Skupaj \$15.70

Delegatje SSPZ. na konvenciji v Chicagu: po \$1, Frank Somrak, John Komie, Frank Homar, Frank Kovačič, Karl Kotnik, skupaj	5.00
Collinwood, O. — Po \$1, Mike Podboy, Leo Bostjaneich, Anton Gubaa; Anton Tomažič, 50c; po 25c, Anton Šimic, Frank Gubane, Ciril Orlic, John Gee, skupaj	4.50
Conemaugh, Pa. — Matija Šergan, \$2; Matija Kuhovšek, \$1; Louis Omerzu, 50c, skupaj	3.50
Frank Bregar, Peru, Ill.	.50
Eden iz Lawrence, Pa., na obisku konvencije SSPZ	.50
Miljonska nevesta, 3125 S. Harding ave., Chicago	1.00
J. Potočnik, Chicago, Ill.	1.00
E. Bajec, Detroit, Mich.	1.50
Pauline Ermenc, La Salle, Ill.	1.00
Skupaj do 4. septembra	60.35
Zadnji izkaz	232.76
Skupaj	\$293.11

FOND PREDSEDNIŠKE KAMPANJE 1920.

VII. Izkaz.

Detroit, Mich.: Jugosl. socialistični klub št. 114 \$10; T. Petrič \$3.25; po \$3: L. Urbančič, E. Bajec, P. Kisovec, J. Klarich; P. Belamarich \$2; po \$1: A. Dugar, F. Evanc, A. Jurca, F. Florjančič, J. Grbec, J. Pretnar, P. Belamarich, F. Erznovnik, S. B. Mantony, J. Perjavic, J. Oceppek, M. Glad, S. Bajec in J. Rački; po 50c: A. Krušac, P. Puhek, F. Gorše, J. Gregorich, J. Felc, L. Požar, L. Vukolich, M. Mantony, Mimi Viktoric, Mimi Tischler, P. Pristavec, J. Ujčir, J. Selešnik, A. Grup, Frank P. G. Brajdich, J. Fuerlos, J. Brenčič, A. Merhar, S. Žolgar, C. Stular, J. Kranjc, V. Majzel, A. Colbezen, J. Koss, P. Doliničev, J. Bohinc, C. Pousa, L. Spolipar, L. Podgoršek, A. Flojlar, J. Cvetkovic; po 30c: J. Hegedušič; po 25c: J. Dietilman, J. Novšak, R. Predragovich, J. Ivec, F. Roše, C. Bobešek, Neimenovan, J. B. Dujmovich, J. Vidosh, J. Gregorich, M. Widmar, A. Knez, J. Tanko, J. Senkar, J. Surk, M. Gregorich, M. Gouke, Neimenovan, L. Podobnikar, F. Srbe, F. J. Keller, Neimenovan, M. Skender, J. Ivec, F. Kristan, J. Lenart, J. Bajnc, F. Trampush, J. Paslin, C. Perušek, A. Verlich, E. M. Knez, J. Poznik, F. Debelak, J. Golob, J. Kochevar, J. Kambich, F. Vihtelich, J. Ručigaj, F. Jeršen, Mary Košnik, M. Udovich in J. Anžiček; G. Shehar 15c, J. Saiser 10c — \$68.95.

Buckper, Ill.: Po 50c: J. Pavlek, J. Pleterski, I. Serel, P. Batrievich, Julia Pleterski, J. Pintar; po 25c: F. Cesar, G. Bogovich, W. Knežević; G. Melat 10c, D. Paulka 5c. — \$3.90.

Lowell, Ariz.: Po \$1: W. Krall in G. Bakata; po 50c: J. Pekauic, L. Asic, A. Bakata, Ana Bakata, G. Ugarkovich in G. Kasun. — \$5.00.

Los Angeles, Calif.: Po \$1: A. Blatnik, L. Kragelj, M. Jurečko, J. Kaučič, I. Zore, M. Ogolin, J. Može, F. Goličnik, A. Čermelj, J. Cerkvenik in S. Rosina; po 50c: J. Spiler, T. Evančič, J. Zalar, M. Plut, J. Muzar, J. Furdek; N. Žalec 25c. — \$14.75.

Morley, Colo.: Društ. Zvezda št. 297 SNPJ — \$6.00.

Marmet, W. Va.: J. Mučnjak \$2; po \$1: L. Hren, I. Vogrinec, T. Šmaguc, A. Tako, F. Trinkhaus in Gertruda Trinkhaus; po 50c: J. Horvat, N. Krovich in J. Trinkhaus; po 25c: J. Tomašič in J. Učekelsz. — \$10.00.

Warwood, W. Va.: Člani dršt. Slovenska Sloga št. 353 SNPJ — po \$1: J. Kral, J. Dokman, J. Turkaj, F. Gregorc, F. Stulac, M. Biondich, V. Kardaš, V. Fiderka, J. Mahovič, S. Rošetar, N. Gabr, J. Svinarič, S. Duhana, F. Puškarič, J. Zagorac, J. Panjan; po 50c: T. Svi-

narič, M. Gregors, F. Wičič, J. Žalc, L. Mršeč, J. Kenda, J. Nagode, J. Novak in S. Hrovat. — \$21.50.

Canton, Ill.: Po \$1: T. Fely, M. Mihelich; po 50c: J. Grm, J. Prime, J. Dorich in A. Vičević. — \$4.00.

Conemaugh, Pa.: Po 50c: I. Groznik in J. Bunda — \$1.00.

La Salle, Ill.: Po \$1: I. Volk, F. Drobne, J. Prime, L. Zevnik, F. Kotar, F. Zaverl, F. Bruder, M. Mrzel; po 50c: J. Borišek, A. Žnidaršič, G. Trump, L. Gregorič, J. Burjevec, J. Frankoivch, T. Piletich, J. Stor, I. Miklaučič; po 75c: J. Simočič; po 25c: J. Marinčič, J. Uhan, M. Strohen, T. Golobič, J. Bregan, M. Novlan, V. Terdin, J. Zabukovec, M. Deržanič, J. Uranič, F. Dolenc, J. Vrant, L. Bučar, A. Dolenc, F. Kukavič, M. Veligošek. — \$19.00.

Milwaukee, Wis.: Po \$1: R. Wasnika, J. Aidšek, L. Novak, Iliria Grocery, L. Bratanič; po 50c: J. Primožev, F. Poličnik, F. Girei, A. Sem, M. Sagadin, L. Tesovnik, F. Natlačan, F. Jovle; po 25c: F. Wershnik, J. Prešečnik, Neimenovan, J. Berlis, J. Natlačan, F. Wratanar, J. Prznik, J. Mesarič, J. Tesovnik, F. Ermenc, F. S. Ermenc, L. Suban, F. Medved, J. Krese, J. Brunett in A. Kamnikar. — \$13.00.

Dunlo, Pa.: Po 50c: A. Poje, J. Pavlovčič in F. Kubeč; A. Zalar 25c. — \$1.75.

Liston, Ind.: M. Kosmus \$1; po 50c: W. Podbešek, J. Potočnik, J. Cerar, P. Prašnikar, A. Cerar, A. Slapar, P. Dolenc; po 25c: M. Božič in F. Rade. — \$5.00.

Moon Run, Pa.: Po 50c: Julia Rutja in A. Peternel; po 25c: J. Matjaš, G. Pivk, S. Arč, G. Mavc, F. Oceppek, V. Rutja, V. Kral, P. Raspotnik, M. Alič, J. Možinar, J. Dolenc, F. Luzar, J. Osvald, B. Zupančič, V. Zoger, F. Sot; J. Komec 20c; po 10c: F. Baloh, A. Baloh, J. Troha. — \$5.42.

Aurora, Minn.: Po \$1: K. Jerch, F. Mahnich; po 50c: A. Gregoričič, L. Glavan, J. Drašler; po 25c: M. Alich, A. Oblak in T. Duič. — \$4.25.

Cleveland, O.: H. Stanich \$2; po \$1: J. Kocjan, L. Belly, F. Ludvik, A. Komar, F. J. Švigelj, J. Hočvar, J. Metelko, F. Klemenčič, S. Vuga, L. Stegovec, J. Turk; po 50c: A. Smith, L. Malich, M. Peklar, J. Savginc, J. Jamnik, J. Skuk, F. Stopar, J. F. Terbižan, A. Pozarelli, J. Perko in F. Žiberna. — \$18.50.

Cleveland, O.: Jugosl. socialist. kl. št. 27 — \$15; L. Gorjup \$2; po \$1: J. Umek, L. Poljšak; po 50c: F. Sneider, J. Tomažič, J. Braddock, A. Arko, J. Stibil, F. Pikš, F. Mack. — \$27.00.

Gardiner, Mont.: F. Lustrick — \$2.50.

Muskegon Heights, Mich.: M. Prudich — \$1.00.

Collinwood, O.: F. H. Komidar — 50c.

Mascoutah, Ill.: J. Repovš — 50c.

Chisholm, Minn.: Pogorelec \$1; po 50c: M. Kosmrl, A. Rihtar, L. Turk, J. Krže; po 25c: J. Jakosmin in J. Sušnik. — \$3.50.

Skupaj v tem izkazu.....\$ 237.02

V zadnjem izkazu dne 28. avgusta... 1,569.34

Skupaj do 6. septembra 1920...\$1,806.36

Tajništvo J. S. Z.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Prihodnja seja slov. socialističnega kluba št. 114, JSZ. se vrši dne 11. septembra (drugo soboto v mesecu) v klubovih prostorih na 424 Ferry Ave. E. — Na dnevnem redu bo več važnih stvari, ki se morajo rešiti. Udeležite se seje polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujemo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. **Organizator.**

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1908.Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland,
Ohio.Podpredsednik: JOSIP ZORKO, E. F. D. 2, Box 113, West
Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIĆ, 634 Main St., John-
stown, Pa.2. Pom. taj. ANDREJ VIDRICH, E. F. D. box 4, Johnstown,
Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, E. F. D. 2, Box 27,
Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVASNIK, 5315
Butler St., Pittsburgh, Pa.1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 6006 St. Clair Ave., Cleve-
land, Ohio.

2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERZAN, Box 135,
West Mineral, Kans.

1. porotnik: BRANC TEROPČIĆ, R. 1, Bonanza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštah, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovljajo: Blas Novak, Union National Bank in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnji popravi.

IZ GLAVNEGA URADA S. D. P. Z., JOHNSTOWN, PA.

V smislu sklepa seje glavnega odbora z dne 10. julija t. l. naj bi se 5. redna konvencija zopet preložila ako le mogoče.

Ker je dognano, da se konvencija zamore preložiti, bo preložena na prihodnjo pomlad.

Vzrok, da je glavni odbor prišel do te odločitve leži v tem, da se je združevalno delo nepričakovano drugače obrnilo kot prvotno upeljavano (glej zapisnik zadnje seje gl. odbora), kar bo združitev zavleklo za nedoločjen čas.

Upanje, da bo SNPJ. zamogla od njene strani tožadveno delo dovršiti s konvencijo, katera se bo vršila meseca oktobra t. l., na kar bo gl. odbor SDPZ. preskrbel vse potrebno, za kar pa ni neobhodno potrebna konvencija in ako bi se konvencija SDPZ. vršila meseca oktobra, bi ne mogle ničesar ukreniti za pospešenje združitve.

Glavni odbor bi rad izposloval, da bi se samostojni konvenciji SDPZ. sploh izognilo. Ako pa tega ne bo mogoče iz-

vesti, ali ako bodo društva tako želela, bo gl. odbor konvencijo sklical, kadar bo videl to za potrebno.

Razumljivo je, da bi vsled nekaterih stvari bilo dobro konvencijo obdržavati, kar pa bo skušal gl. odbor rešiti v kolikor mogoče, kar pa ne, bo seveda preloženo do časa, ko se bo vršila samostojna ali pa združena konvencija.

Ako je katero društvo mnenja, da so katere spremembe v organizaciji neobhodno in nujno potrebne (kakor na primer: spremembe pravil, spremembe gl. odbora in dr.), naj to naznani v gl. urad in rešilo se bo potom splošnega glasanja.

Med glavnimi odborniki je mnenje, ako bo potrebna samostojna konvencija, naj bi se sklicala meseca maja 1921, o čemer pa bo odločil gl. odbor na letni seji. Razume se, da ako bo gl. odbor smatral potrebo konvencije pred tiam, naj ukrenil po razvidnih potrebah.

S sobratskim pozdravom

Blas Novak, tajnik.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega socialističnega kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v dvorani ILIRIA, 310 First Ave. — Ker se na klubovih sejah obravnavajo važne stvari, je dolžnost članstva, da se udeležuje sej. Pripeljite s seboj tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji. John Kresse, 396 4th Ave.

SEJE KLUBA ŠT. 1, JSZ.

v Chicagi se vrše vsaki tretji petek v mesecu v dvorani SNPJ. na 2657 So. Lawndale Ave. Pridobivajte klubu novih članov in socializmu novih bojevnikov. — Poleg rednega dnevnega reda imamo na naših sejah tudi diskuzije o važnih dnevnih vprašanjih. Ako še niste član, vas bo poset ene naše seje prepričal o potrebi socialistične organizacije, postali boste član in prihajali redno k sejam, kakor naši drugi člani. Organizator.

POZOR! == POZOR!**Ravnokar je izšla****krasna slika našega prvobornitelja za delavske pravice v Ameriki, E. V. Debsa.**

Slika je v živih barvah, v velikosti 18x11½

in priporočamo, da jo nabavi vsak socialistični klub, vsako napredno podporno in prosvetno društvo in vsak posameznik; klubom in društvam bo služila za okrasek zborovalne dvorane, posameznikom pa za okrasek svojega doma.

Debsova slika na steni zborovalne dvorane ali na steni doma navdaja prostor z duhom, ki ga ta bojevnik zastopa tako iskreno, neomajano in nesebično, od kar ga je spoznal za pravega.

Slika je brez okvirja, ki si ga morate nabaviti sami.

Cena tej krasni sliki je samo \$1.50 s poštnino vred.

Dobite jo pri TAJNIŠTVU J. S. Z.,

3639 W. 26th Str., Chicago, Ill.

Nekaj faktov o J. & W. zemljiščih.

Prst je črna do 16 palcev globočine, spodnja prst ilovica vsebujoča železne rastopline. Najboljši svet za produkcijo tobaka. Lega je lepa ravnina.

Klima je izvrstna. Vročine ni pa tudi mraza ne. Najboljši kraj za ljudi, ki trpe na kataru ali pljučnih boleznih. Malarije in komarjev tu ni. Dežja pade okoli 47 palcev. Pitna voda je izvrstna.

Železniške zveze. Zemljišče se nahaja v četverokotu štirih uspevajočih mest, od pol do šest milj do raznih postaj dveh železnic. Trg sijajen.

Les je na vsakem kosu toliko, da bo plačal za čiščenje in zemljo.

Kanalizacija. Naša družba sedaj koplje velike odvajalne kanale na eno miljo razdalje in ob vsakem kanalu bo zgrajena pot, tako da bo vsaka parcela imela kanal in pot.

Pridelki: Farmarji lahko pridelajo v eni sezoni tri pridelke na enem in istem svetu, ker imajo okoli 240 dnij v letu vreme brez vsakega mraza. Tobaka se pridelava na aker od 700 do 1,500 funtov (cena tobaku je letos povprečno \$1.76 funt); bombaž od ene do ene in pol bale (bala s semenom od \$250 naprej); koroza od 40 do 90 bušljev na aker, pšenica od 30 do 40 bušljev, oves 50 do 70 bušljev, soy beans okoli 35 bušljev (cena \$4.50 bušelj) in ton in pol soy-bean mrve, pesa okoli \$500 na aker, 100 bušljev peanuts na aker, krompir od 50 do 90 sodov na aker.

Navadni rentarji na polovico (half share) so lansko leto napravili na malih kosih po \$5000 in več čistega dobička. Mr. Lewis je napravil lansko leto na 4 akrih tobaka nad \$6000 čistega, letos je dobil od enega dobrega akra \$1,260 za krompir. Mr. Wilkerson je dobil letos iz 250 akrov krompirja \$66.000.00 čistega. Mr. Pearce je dobil za en aker pese \$500.

Če si pridete ogledati naš svet, vam bo vsak farmar, ki ga boste srečali povedal, da je lansko leto dobil najmanj \$400 na aker za tobak, največ pa se jih bo pohvalio, da so dobili nad \$1,000 na aker čistega.

Kje na svetu imate lepšo priliko postati samostojen, kot ravno na tej naši zemlji, katere ne potrebujete več kot 40 akrov.

In kar je naglavneje, farmarji v naši okolici delajo povprečno samo pet mesecev v letu, medtem ko morajo farmarji po drugih deželah delati svetek i petek skoz celo leto.

Začetek na naših zemljiščih ni težak. Onega samozatajevanja, garanja in ubijanja in dolgoletnega čakanja predno more začetnik na farmah po severnih ali pa zapadnih deželah kaj pridelati, tu ni. Vsak, ki so naseli na naša zemljišča lahko v prvem letu pridelava ves domač živež, kar ga rabi, zraven pa če je marljiv bo imel lahko velik dohodek na korozi, bombažu, lesu itd.

Za našimi izjavami stoji kraj, farmarski pridelki in farmarji v naši okolici, katere je treba najprej videti, kaj si zamore človek napraviti v resnici dobro sliko o tem kraju, rodovitnosti zemlje in življenju, ki ga imajo tukajšnji farmarji. Zato, rojaki, pokličite k sebi svoje prijatelje, izberite zaupnega moža in pošljite ga investigirati našo propozicijo. Stroški bodo malenkostni in ne bodo zastoj, ker človek, katerega hoste poslali investigirati, bo prišel nazaj navdušen in med seboj boste tekmovali, kdo bo mogel prej priti na lice mesta, da si izbere svojo farmo.

Če hočete videti v resnici dobro letino in kaj so vstanu pridelati naši farmarji, kako podnebje imamo in eno ter drugo stvar, potem nikar ne odlašajte, ampak aranžirajte svoj prihod, da pridete čim prej.

A. H. SKUBIC & CO.

ROOM 79, METROPOLITAN BLOCK

CHICAGO, ILLINOIS.